

Agència de Salut Pública

La recerca i la docència a l'Agència de Salut Pública de Barcelona

Agència de Salut Pública
Memòria científica
2013-2014

R

Agència de Salut Pública

La recerca i la docència a l'Agència de Salut Pública de Barcelona

Agència de Salut Pública

Memòria científica

2013-2014

**Projecte general
i coordinació editorial**

Carme Borrell
Patrícia Altimira

Realització

Primer Segona
serveis de comunicació

Edita

Agència de Salut Pública
de Barcelona (ASPB)
Pl. Lesseps, 1.
08023 Barcelona
Tel 93.238.45.45
Fax 93.217.31.97
www.aspb.cat

Juny 2015

Dipòsit legal: B. 28.724-2015

La coordinació editorial vol manifestar el seu
agraïment a totes aquelles persones que han
contribuït a elaborar aquest document.

R

Sumari

5	La perspectiva científica a l'ASPB
5	Objectiu de la memòria científica
6	L'organització de la recerca
6	Les àrees temàtiques i les línies de recerca
9	Els projectes finançats
9	La producció científica
9	L'activitat de docència
11	Activitat de recerca
13	1 Àrea de Determinants de Salut
13	Comportaments i estils de vida
16	Determinants de salut segons els grups d'edat
17	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments
19	2 Àrea de Problemes de Salut
19	Salut laboral i risc psicosocial del treball
20	Malalties transmissibles
25	Lesions per causes externes
26	Càncer
27	3 Àrea de Desigualtats en Salut
27	Desigualtats de gènere
28	Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques
31	Salut sexual i reproductiva
33	4 Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i Serveis a la Comunitat
35	5 Àrea de Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents
37	Activitat de docència
41	Annexos
41	Annex 1. La recerca a l'ASPB en xifres
48	Annex 2. Índex d'investigadors i investigadores
51	Annex 3. Índex d'investigadors i investigadores en formació
54	Texto en castellano
67	English text

La perspectiva científica a l'ASPB

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), a més a més de tenir un paper de suport en l'exercici de l'autoritat sanitària local, té funcions que es desenvolupen en els àmbits de la protecció i de la promoció de la salut, la vigilància de la salut pública i l'atenció a les persones drogodependents i, principalment són conèixer l'estat de salut de la població i els seus principals determinants, desenvolupar polítiques per millorar l'estat de salut de la població i garantir la prestació de serveis de salut pública.

La missió de l'ASPB és vetllar per la salut de les persones residents a Barcelona i visitants, mitjançant:

- El coneixement de l'estat de salut de la població i dels factors que el determinen;
- El desenvolupament de polítiques per mantenir i millorar la salut de la població;
- La garantia de la prestació de serveis en el terreny de la salut pública, assumint integralment les tasques que se'n deriven per a l'exercici de l'autoritat sanitària a la ciutat.

L'ASPB vol integrar el concepte de "bona pràctica" en salut pública a través de la promoció de l'acció basada en l'evidència i l'avaluació, així com de la recerca i de la formació, aspirant a promocionar, conjuntament amb les institucions acadèmiques, la seva contribució a la salut de la població. De la mateixa manera, l'ASPB vol reforçar el lideratge intersectorial de l'acció en salut a la ciutat, en interacció amb altres institucions i entitats presents a la ciutat i que poden contribuir als seus fins. La seva vocació és de col·laboració amb tots aquests serveis, per la qual cosa sempre cercarà les fórmules més apropiades per complir la seva missió.

La visió de futur de l'ASPB és ser una organització de referència en la gestió i la innovació en salut pública, amb un lideratge reconegut. Aspira a l'excel·lència en els seus serveis, integrant la bona

pràctica en salut pública a través de l'avaluació i la cerca de la qualitat total.

La recerca, entesa com el conjunt de processos sistemàtics que persegueixen generar nou coneixement que es pugui generalitzar, constitueix un element clau de l'activitat de l'ASPB. La recerca, així doncs, es configura com un element essencial de suport a la bona pràctica professional, a través de la introducció d'innovacions com a element mediador, i que es resumeix en la cultura d'estreta interrelació entre la Recerca-Innovació-Servei de l'ASPB. Al seu torn, aquesta pràctica professional s'articula al voltant del catàleg de productes i serveis de l'ASPB (figura 1), i integra els conceptes de:

- salut pública basada en l'evidència;
- introducció d'innovacions;
- avaluació continuada, interna i externa;
- difusió del nou coneixement, i
- revisió periòdica de la cartera de serveis amb nous productes i serveis.

En aquest sentit, l'ASPB es constitueix com un marc privilegiat per al desenvolupament d'activitats de recerca estretament vinculades a les accions de salut pública i comunitària que des d'aquesta es desenvolupen.

Objectiu de la memòria científica

L'objectiu central d'aquesta memòria és presentar de manera estructurada i sintètica els principals projectes i productes de la recerca i la docència portats a terme des de l'ASPB en els darrers dos anys (2013-2014). Es descriuen, també, els diversos productes docents que s'han anat consolidant a partir de les activitats de recerca i de la pràctica de la salut pública en els seus diversos vessants. Aquest document pretén actualitzar la memòria que es va iniciar ara fa anys i que recull els productes de recerca i docència des de 1997.

El document s'estructura entorn de cinc eixos principals:

- L'organització de la recerca.
- Les àrees temàtiques i línies de recerca.
- Els projectes amb finançament extern.
- La producció científica.
- L'activitat de docència.

A continuació, es resumeixen les principals contribucions d'aquests dos anys en cada un dels apartats esmentats.

L'organització de la recerca

Les activitats de recerca i docència es troben sota la responsabilitat de la Direcció de Qualitat, Recerca i Docència, una direcció transversal. Per a l'assoliment de les seves funcions, la Direcció de Qualitat, Recerca i Docència disposa de manera molt especial de l'estreta participació d'una Comissió de Recerca i Docència, així com de la Direcció de Recursos, a través de la qual es gestionen els aspectes vinculats a contractacions, beques, gestió econòmica, assessorament jurídic, serveis logístics i informàtica. Cal destacar, també, que l'àrea de comunicació aporta un suport fonamental en els diversos vessants de la recerca que es duen a terme en la nostra organització.

Les àrees temàtiques i línies de recerca

Els diversos grups d'investigadors/es i de línies de recerca s'han anat consolidant entorn del catàleg de serveis, i són els

propis serveis de l'ASPB els que, fins ara, emmarquen el desenvolupament d'una bona part dels projectes de recerca. Tanmateix, s'ha anat produint una creixent col·laboració transversal que ultrapassa els àmbits organitzatius formals, i que permet incorporar perfils tècnics complementaris, ampliant l'abordatge multidisciplinari de la recerca en salut pública (vegeu l'índex d'investigadors a l'Annex 2).

Aquesta col·laboració permet estructurar l'activitat de recerca en diverses àrees temàtiques, que configuren un conjunt especialitzat d'habilitats i de productes científics i docents sobre els quals es basen la competitivitat i l'excel·lència científica de la nostra organització. Les grans àrees temàtiques són les cinc següents:

- determinants de salut
- problemes de salut
- desigualtats en salut
- polítiques sanitàries, serveis sanitaris i serveis a la comunitat
- salut internacional, immigració i malalties emergents

Al seu torn, cada una d'aquestes àrees temàtiques es divideix en diverses línies i sublínies especialitzades. Cal indicar que cada una d'aquestes àrees, línies i sublínies inclou abordatges complementaris propis de les diverses disciplines de la salut pública, entre les quals destaquen l'epidemiologia, els sistemes d'informació,

els mètodes analítics, i l'avaluació d'intervencions preventives i de promoció de la salut. Complementàriament, les diverses línies, en molts casos, fan referència a àmbits comunitaris específics, com ara el món del treball, el món educatiu, els serveis sanitaris i socials, la seguretat viària i el món associatiu.

A partir de l'any 2006 es van posar en marxa els *Centros de Investigación Biomédica en Red* (CIBER) a l'estat Espanyol, essent un d'ells el *CIBER de Epidemiología i Salud Pública* (CIBERESP) que actualment consta de 48 grups de recerca de centres diferents, tres de l'ASPB (vegeu el quadre 1 i l'índex d'investigadors als Annexos 2 i 3).

A més, a l'ASPB hi ha un grup de recerca que pertany a les Redes Temáticas de Investigación Cooperativa en Salud (RETICS), concretament a la Red de Transtornos Adictivos (RTA).

L'ASPB també en forma part de l'Institut d'Investigació Biomèdica Sant Pau (IIB Sant Pau), Institut d'Investigació Sanitària per part del *Ministerio de Ciencia e Innovación*, juntament amb nou altres institucions de la ciutat. L'ASPB hi participa amb 5 grups de recerca que es troben dins de l'àrea temàtica d'Epidemiologia, salut pública i serveis sanitaris i que són els que consten al quadre 2.

Quadre 1. Grups de recerca del CIBER de Epidemiología y Salud Pública a l'ASPB

Grups	Epidemiologia social i desigualtats	Malalties transmissibles	Avaluació d'intervencions
Responsable	Carme Borrell	Joan A. Caylà	Maria José López
Nombre d'investigadors	17	11	10
Nombre d'investigadors de l'ASPB	10	6	8

Quadre 2. Grups de recerca de l'Institut d'Investigació Biomèdica Sant Pau (IIB Sant Pau) que pertanyen a l'ASPB

Nom del grup	Coordinador/a	Investigadors/es	Col·laboradors/es
Desigualtats en salut	Carme Borrell	14	1
Avaluació de les Polítiques de Salut Pública i Programes	Carles Ariza	9	2
El transport i la salut: Lesions i Mobilitat	Catherine Pérez	3	1
Epidemiologia de les Addiccions	M. Teresa Brugal	4	6
Malalties transmissibles	Joan A. Caylà	9	8

Figura 1. Catàleg de productes i serveis de l'ASPB (2014)

Sistemes d'informació

1. Sistema d'informació sobre drogodependències
2. Sistema d'informació de salut infantil i de salut sexual i reproductiva
3. Estadístiques de mortalitat i registres poblacionals
4. Sistema d'informació de lesions pel trànsit
5. Sistema d'informació de vigilància i control alimentari
6. Sistema d'informació de la qualitat de l'aire i altres vectors ambientals
7. Informe de salut i sistema integrat d'informació
8. Enquestes de salut

Vigilància i control epidemiològics

9. Programa de prevenció i control de la tuberculosi
10. Vigilància de la sida/VIH i les hepatitis
11. Vigilància i control de les meningitis i la legionel·losi
12. Vigilància i control d'altres malalties transmissibles
13. Vigilància i control de brots epidèmics
14. Vigilància de la salut laboral

Vigilància i control ambiental

15. Vigilància i control de les aigües de consum humà
16. Vigilància i control del medi hídric (aigües freàtiques i litorals)
17. Vigilància i control d'instal·lacions de risc de *legionella*
18. Vigilància i control d'activitats de risc sanitari (ESP, pírcing i tatuatges...)

Vigilància i control d'aliments i establiments alimentaris

19. Vigilància i control sanitari dels mercats centrals
20. Vigilància i control sanitari de l'Escorxador
21. Vigilància i control sanitari d'indústries alimentàries
22. Vigilància i control sanitari d'establiments minoristes i mercats
23. Vigilància i control sanitari d'establiments de restauració

Vigilància i control de plagues urbanes

24. Vigilància i control ambiental de plagues a la via pública i clavegueram
25. Vigilància i control ambiental de plagues als edificis municipals
26. Vigilància i control de riscos associats a aus salvatges urbanes (coloms, cotorres...)

Laboratori de Salut Pública

27. Control analític dels aliments
28. Control analític de les aigües de consum
29. Control analític ambiental
30. Control analític de suport a la investigació epidemiològica
31. Preparacions farmacològiques

Prevenció i promoció de la salut

32. Programa de cribratge de càncer de mama
33. Pla de vacunació continuada i Centre Regional de Vacunes
34. Promoció de la salut a l'escola
35. Intervenció integral de salut als barris
36. Intervencions a les empreses
37. Intervencions orientades a poblacions específiques

Atenció a les drogodependències

38. Programa d'orientació sobre drogues per adolescents i famílies
39. Programes de tractament en centres propis
40. Programes de reducció de danys als CAS
41. Programes comunitaris de reducció de danys

Coordinació sanitària i enllaç

42. Investigació i control d'alertes, denúncies i incidències
43. Autoritzacions i registres sanitaris
44. Actuacions derivades del control oficial
45. Informació, assessorament i resposta a peticions en Protecció de la Salut

Projectes externs

46. Segons projecte i contracte

Recerca i docència

47. Segons projecte i programa

Els projectes finançats

En el període de referència d'aquesta memòria han estat finançats un total d' 11 projectes de recerca de nova adjudicació, amb una mitjana anual de 23 projectes actius (vegeu la taula 1 i els gràfics 1-3 de l'Annex 1). La distribució per àrea temàtica dels projectes es resumeix al gràfic 3 de l'Annex 1, on es pot observar que les àrees més actives han estat les relatives a problemes de salut (especialment malalties transmissibles), determinants de la salut (especialment drogues i alcohol) i desigualtats en salut.

El finançament d'aquests projectes ha suposat un import total de gairebé quatre-cents mil euros, amb imports anuals similars als de l'any 2012 i amb davallada respecte els anys anteriors probablement per la reducció de pressupostos de les entitats que financien la recerca (vegeu els gràfics 4 i 5 de l'Annex 1).

La producció científica

En el període 2013-2014 s'han generat un total de 201 treballs científics publicats en revistes científiques indexades. Per línia temàtica, s'observa que les àrees i línies que més han publicat han estat les relatives a problemes de salut (especialment les malalties transmissibles), a desigualtats en salut (concretament les relatives a desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques) i a determinants de salut (principalment drogues i alcohol) i. A l'Annex 1 també es detalla aquesta informació per a cada una de les línies i sublínies temàtiques (vegeu les taules 1 a 8 i gràfics 6 i 7).

L'activitat de docència

Molts dels diversos projectes finançats han permès la formació de personal investigador, especialment d'investigadors/es en formació predoctorals. En el període 2013-2014, s'han format 22 investigadors/es (vegeu l'índex d'investigadors en formació a l'Annex 3). La formació rebuda ha permès en diversos casos la realització de tesis doctorals i de tesines de màster. Alguns d'aquests investigadors en formació actualment mantenen la seva vinculació a l'ASPB, i altres s'han incorporat a altres organitzacions.

L'oferta docent de l'ASPB es presenta en un apartat específic. Cal destacar la realització del "Fall Institut of Health Policy and Management" de la Universitat Johns Hopkins de Baltimore (Estats Units d'Amèrica) a Barcelona, i també que professionals de l'ASPB puguin seguir fent estades de curta durada a Baltimore. Així mateix, gràcies al conveni de col·laboració amb la Universitat Pompeu Fabra, l'ASPB participa en el consell de direcció i coordinació i en el consell acadèmic del Màster de Salut Pública, a més de participar en la docència de diverses assignatures. Aquest conveni comporta que l'ASPB disposa de 4 beques cada any per facilitar que 4 persones puguin fer el màster, donant preferència als treballadors/es o investigadors/es en formació de l'ASPB; i també que estudiants del màster facin pràctiques a l'ASPB.

Com a novetat, l'any 2014 es va signar un conveni de col·laboració entre l'Institut d'Educació Contínua (IDEC), el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i l'ASPB per a la realització conjunta del Diploma de postgrau en Salut Pública. L'ASPB hi participa tant en la docència de diverses assignatures com en la direcció acadèmica.

A més, des de l'any 2005, l'ASPB és un dispositiu de docència de la Unitat Docent del Parc Salut Mar-UPF-ASPB per a la formació d'especialistes en Medicina Preventiva i Salut Pública (MP i SP) en el sistema de formació MIR del Sistema Nacional de Salut. A més, l'ASPB també té EIR d'Infermeria Familiar i Comunitària i MIR de Psiquiatria.

Tanmateix, l'ASPB té convenis de col·laboració amb altres entitats i universitats. Destaquen els convenis amb les Facultats de Veterinària, Psicologia i Medicina de la UAB, les Facultats de Química i Psicologia de la UB, el CSIC i diversos IES per a la formació pràctica d'estudiants de formació professional entre altres.

L'ASPB és una de les institucions de salut pública pioneres en el desenvolupament de la recerca de salut pública. És gràcies a l'impuls continuat des dels diferents àmbits de l'organització i també, gràcies a l'existència d'una col·laboració transversal temàtica més enllà de l'estructura organitzativa, el que ha fet possible la recerca a l'ASPB.

En aquest informe, l'activitat de recerca a l'ASPB s'organitza segons 5 grans àrees temàtiques basades en les àrees que es van utilitzar en els anteriors informes sobre la recerca, són:

- Determinants de salut.
- Problemes de salut.
- Desigualtats en salut.
- Polítiques sanitàries, serveis sanitaris i serveis a la comunitat.
- Salut Internacional, immigració i malalties emergents.

Aquestes grans àrees es veuran àmpliament desenvolupades en aquest capítol; primer destriant el que són les principals línies de recerca dins de cada gran àrea, i després subdividint cada línia en les sublínies que la conformen. Cal assenyalar que la col·laboració entre diverses àrees i línies fa difícil, en ocasions, la classificació de determinats projectes i les corresponents publicacions en una única àrea, però per evitar duplicacions s'ha optat per l'àrea més estretament implicada en la línia de recerca de l'equip de direcció del projecte.

Dins de cada sublínia de recerca s'organitza la informació dels anys 2013 i 2014. En primer lloc, es presenten els *projectes científics* que s'han dut a terme aquests dos anys, al marge de la data d'adjudicació. De tots aquests projectes se'n detalla l'investigador/a o investigadors principals, el títol, l'entitat financeradora i el període de vigència. A continuació es detallen les *publicacions en revistes indexades*, que inclouen tots aquells articles originals i publicacions que es puguin consultar i obtenir a PubMed, independentment de l'idioma de publicació i del factor d'impacte. Les publicacions s'han llistat per ordre alfabètic independentment de l'any de publicació.

Troblem una tercera categoria que inclou *altres publicacions*, on es llisten aquelles que, tot i no trobar-se indexades a PubMed, són un vehicle útil dels resultats de recerca de l'ASPB, a més de capítols de llibre escrits íntegra o parcialment per investigadors de l'ASPB. No s'han inclòs però, les comunicacions ni els llibres de ponències a congressos, tot i que la presència de diferents grups d'investigadors en Congressos, Jornades i Reunions de Societats Científiques de reconegut prestigi, és una constant, tant en línies molt consolidades com en les més emergents. Per últim, s'incorporen dues últimes categories de classificació que fan referència a *Tesis doctorals i Tesines*, on s'inclouen les tesis i tesines dirigides per persones de l'ASPB i realitzades dins del període esmentat i, d'altra banda *Premis i altres*.

Tot aquest recull d'informació es sintetitza en gràfics que posen en evidència com ha evolucionat la producció científica de manera global i, més detalladament, per àrees temàtiques (vegeu l'Annex 1).

1 Àrea de Determinants de Salut

Línies de recerca

L'Àrea de Determinants de Salut agrupa tres línies principals de recerca. La primera correspon a la identificació d'aquells factors determinants per a l'adopció de comportaments de risc associats als estils de vida (hàbits tòxics, activitat física, hàbits alimentaris). La segona, als determinants de la salut segons els grups d'edat i la tercera, a l'estudi i el control d'aquells factors ambientals determinants per a la salut de la població (aigua, aire, zoonosi,...), la higiene i la seguretat dels aliments.

Comportaments i estils de vida

Objectius estratègics

- Estudi dels principals factors de risc en relació amb els estils de vida, com són el tabac, l'abús de substàncies psicoactives com l'alcohol i altres drogues, els hàbits alimentaris i l'activitat física, amb la finalitat d'identificar tendències i analitzar els factors ambientals i conductuals associats, que permetin dissenyar les intervencions preventives corresponents.
- Avaluació de la reducció de les conseqüències adverses al consum de drogues.
- Disposició dels programes/estratègies per a individus de risc en el consum de drogues, identificats a l'escola, a la comunitat i a la xarxa assistencial.
- Anàlisi de factors de risc de VIH i hepatitis C en consumidors de substàncies per via parenteral.
- Anàlisi de les característiques i evolució de la població consumidora d'alcohol i altres drogues de Barcelona.
- Disseny d'intervencions de prevenció primària dels factors de risc associats als estils de vida, dirigides a l'entorn i als factors predisposants, facilitadors i reforçadors dels comportaments de risc.

Tabac

Projectes científics

Investigadora principal: María José López.
Títol: Medición de la exposición al humo ambiental de tabaco y estimación de su impacto en la mortalidad en España.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període vigència: 2011-2013.

Investigadora principal: María José López.
Títol: Exposición al humo ambiental de tabaco en menores de 12 años: estimación de la prevalencia y medición de marcadores en hogares y vehículos.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període vigència: 2014-2016.

Publicacions en revistes indexades

Ariza C, García-Continento X, Villalbí JR, Sánchez-Martínez F, Pérez A, Nebot M. Tobacco use by adolescents in Barcelona (Spain) and trends in the last 20 years. *Gac Sanit*. 2014;28:25-33.

Aurrekoetxea JJ, Murcia M, Rebagliato M, López MJ, Castilla AM, Santa-Marina L, Guxens M, Fernández-Somoano A, Espada M, Lertxundi A, Tardón A, Ballester F. Determinants of self-reported smoking and misclassification during pregnancy, and analysis of optimal cut-off points for urinary cotinine: a cross-sectional study. *BMJ Open*. 2013;3. pii: e002034.

Aurrekoetxea JJ, Murcia M, Rebagliato M, Fernández-Somoano A, Castilla AM, Guxens M, López MJ, Lertxundi A, Espada M, Tardón

A, Ballester F, Santa-Marina L. Factors associated with second-hand smoke exposure in non-smoking pregnant women in Spain: self-reported exposure and urinary cotinine levels. *Sci Total Environ*. 2014;470-471:1189-96.

Bacigalupe A, Esnaola S, Martín U, Borrell C. Two decades of inequalities in smoking prevalence, initiation and cessation in a southern European region: 1986-2007. *Eur J Public Health*. 2013;23:552-8.

Blanch C, Fernández E, Martínez-Sánchez JM, Ariza C, López MJ, Moncada A, Schiaffino A, Rajmil L, Saltó E, Pascual JA, Nebot M; RESPIR-NET research group. Impact of a multi-level intervention to prevent secondhand smoke exposure in schoolchildren: a randomized cluster community trial. *Prev Med*. 2013;57:585-90.

Fu M, Martínez-Sánchez JM, Galán I, Pérez-Ríos M, Sureda X, López MJ, Schiaffino A, Moncada A, Montes A, Nebot M, Fernández E. Variability in the correlation between nicotine and PM2.5 as airborne markers of second-hand smoke exposure. *Environ Res*. 2013;127:49-55.

Fu M, Martínez-Sánchez JM, Clèries R, Villalbí JR, Daynard RA, Connolly GN, Fernández E. Opposite trends in the consumption of manufactured and roll-your-own cigarettes in Spain (1991-2020). *BMJ Open*. 2014;4:e006552.

Galán I, Mayo E, López MJ, Pérez-Ríos M, Fu M, Martínez-Sánchez JM, Schiaffino A, Moncada A, Montes A, Nebot M, Fernández E. Validity of self-reported exposure to second-hand smoke in hospitality venues. *Environ Res*. 2014;133:1-3.

Substàncies psicoactives: alcohol i drogues

Iñiguez C, Ballester F, Costa O, Murcia M, Souto A, Santa-Marina L, Aurrekoetxea JJ, Espada M, Vrijheid M, Alvarez-Avellón SM, Alvarez-Pedrerol M, Rebagliato M; INMA Study Investigators (López MJ). Maternal smoking during pregnancy and fetal biometry: the INMA Mother and Child Cohort Study. *Am J Epidemiol*. 2013;178:1067-75.

López MJ, Fernández E, Pérez-Ríos M, Martínez-Sánchez JM, Schiaffino A, Galán I, Moncada A, Fu M, Montes A, Saltó E, Nebot M. Impact of the 2011 Spanish smoking ban in hospitality venues: indoor secondhand smoke exposure and influence of outdoor smoking. *Nicotine Tob Res*. 2013;15:992-6.

Martín-Pujol A, Fernández E, Schiaffino A, Moncada A, Ariza C, Blanch C, Martínez-Sánchez JM; RESPIR-NET research group. Tobacco smoking, exposure to second-hand smoke, and asthma and wheezing in schoolchildren: a cross-sectional study. *Acta Paediatr*. 2013;102:e305-9.

Martínez-Sánchez JM, Sureda X, Fu M, Pérez-Ortuño R, Ballbè M, López MJ, Saltó E, Pascual JA, Fernández E. Secondhand smoke exposure at home: assessment by biomarkers and airborne markers. *Environ Res*. 2014;133:111-6.

Pérez-Ríos M, Schiaffino A, López MJ, Nebot M, Galán I, Fu M, Martínez-Sánchez JM, Moncada A, Montes A, Ariza C, Fernández E. Questionnaire-based second-hand smoke assessment in adults. *Eur J Public Health*. 2013;23:763-7.

Sureda X, Fernández E, López MJ, Nebot M. Secondhand tobacco smoke exposure in open and semi-open settings: a systematic review. *Environ Health Perspect*. 2013;121:766-73.

Sureda X, Martínez-Sánchez JM, Fu M, Pérez-Ortuño R, Martínez C, Carabasa E, López MJ, Saltó E, Pascual JA, Fernández E. Impact of the Spanish smoke-free legislation on adult, non-smoker exposure to secondhand smoke: cross-sectional surveys before (2004) and after (2012) legislation. *PLoS One*. 2014;9:e89430.

Projectes científics

Investigadora principal: M. Teresa Brugal.
Títol: Redes temáticas de investigación operativa - Red de Transtornos Adictivos (RETICS).
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2008-2014.

Investigadora principal: M. Teresa Brugal.
Títol: Diferencias por género y edad en mortalidad de una cohorte de admitidos a tratamiento por abuso o dependencia de alcohol.
Finançament: Plan Nacional de Drogas (PND). Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.
Període de vigència: 2011-2013.

Investigadora principal: M. Teresa Brugal.
Títol: Cocaine and Alcohol Addiction and Psychiatric comorbidity. Redes temáticas de investigación operativa – Red de Transtornos Adictivos (RETICS)
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2012-2016.

Investigadora principal: Anna Pérez
Títol: Factores asociados al consumo de alcohol en jóvenes según lugar de origen y trayectoria migratoria familiar.
Finançament: Plan Nacional sobre Drogas. Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad
Període de vigència: 2011-2013.

Publicacions en revistes indexades

Ariza C, Pérez A, Sánchez-Martínez F, Diéguez M, Espelt A, Pasarín MI, Suelves JM, De la Torre R, Nebot M. Evaluation of the effectiveness of a school-based cannabis prevention program. *Drug Alcohol Depend*. 2013;132:257-64.

Arribas-Ibar E, Sánchez-Niubò A, Majó X, Domingo-Salvany A, Brugal MT. Coverage of overdose prevention programs for opiate users and injectors: a cross-sectional study. *Harm Reduct J*. 2014;11:33.

Barrio G, Molist G, de la Fuente L, Fernández F, Guitart A, Bravo MJ, Brugal MT; Itinere

Working Group. Mortality in a cohort of young primary cocaine users: controlling the effect of the riskiest drug-use behaviors. *Addict Behav*. 2013;38:1601-4.

Bosque-Prous M, Espelt A, Guitart AM, Bartoli M, Villalbí JR, Brugal MT. Response to Jernigan & Ross (2014): Alcohol advertising and hazardous drinkers. *Addiction*. 2014;109:1645-6.

Bosque-Prous M, Espelt A, Guitart AM, Bartoli M, Villalbí JR, Brugal MT. Association between stricter alcohol advertising regulations and lower hazardous drinking across European countries. *Addiction*. 2014;109:1634-43.

Chahua M, Sordo L, Molist G, Domingo-Salvany A, Brugal MT, de la Fuente L, Bravo MJ; Grupo ITINERE. Depression in young regular cocaine users recruited in the community. *Gac Sanit*. 2014;28:155-9.

Chahua M, Sordo L, Barrio G, Domingo-Salvany A, Brugal MT, Molist G, de la Fuente L, Bravo MJ; ITINERE Project Group. Non-fatal opioid overdose and major depression among street-recruited young heroin users. *Eur Addict Res*. 2014;20:1-7.

Font-Ribera L, Garcia-Continent X, Pérez A, Torres R, Sala N, Espelt A, Nebot M. Driving under the influence of alcohol or drugs among adolescents: the role of urban and rural environments. *Accid Anal Prev*. 2013;60:1-4.

de la Fuente L, Molist G, Espelt A, Barrio G, Guitart A, Bravo MJ, Brugal MT; Spanish Working Group for the Study of Mortality among Drug Users. Mortality risk factors and excess mortality in a cohort of cocaine users admitted to drug treatment in Spain. *J Subst Abuse Treat*. 2014;46:219-26.

Obradors-Rial N, Ariza C, Muntaner C. Consumo de riesgo de alcohol y factores asociados en adolescentes de 15 a 16 años de la Cataluña Central: diferencias entre ámbito rural y urbano. *Gac Sanit*. 2014;28:381-5.

Pulido J, Molist G, Domingo-Salvany A, Brugal MT, Sanchez-Niubò A, Barrio G, de la Fuente L; Itinere Working Group. Predictors

of change in cocaine use in a street-recruited cohort of young cocaine users. *Addiction*. 2014;109:954-64.

Roncero C, Alvarez J, Barral C, Gómez-Baeza S, Gonzalvo B, Rodríguez-Cintas L, Brugal MT, Jacas C, Romaguera A, Casas M. Driving and legal status of Spanish opioid-dependent patients. *Subst Abuse Treat Prev Policy*. 2013;8:19.

Saigí N, Espelt A, Folch C, Sarasa-Renedo A, Castellano Y, Majó X, Meroño M, Brugal MT, Casabona J; REDAN Group. Differences in illegal drug consumption between native and immigrants in a large sample of injected drug users in Catalonia (Spain). *Adicciones*. 2014;26:69-76.

Sánchez-Niubò A, Sordo L, Fortiana J, Brugal MT, Domingo-Salvany A. Incidence trends of cannabis and cocaine use from periodic Spanish general population surveys: effect of standardizing results by age structure. *Addiction*. 2013;108:1450-8.

Sarasa-Renedo A, Espelt A, Folch C, Vecino C, Majó X, Castellano Y, Casabona J, Brugal MT; Redan Study Group. Overdose prevention in injecting opioid users: the role of substance abuse treatment and training programs. *Gac Sanit*. 2014;28:146-54.

Sarasa-Renedo A, Sordo L, Molist G, Hoyos J, Guitart AM, Barrio G. Health and social harm related alcohol. *Rev Esp Salud Publica*. 2014;88:469-91.

Suelves JM, Villalbí JR, Bosque-Prous M, Espelt A, Brugal MT. Specialised treatment for alcohol abuse or dependence. *Rev Esp Salud Publica* 2014;88:541-9.

Suelves JM, Villalbí JR, Bosque-Prous M, Espelt A, Brugal MT. Tratamiento especializado del abuso o dependencia del alcohol. *Rev Esp Salud Publica*. 2014;88(4):541-9.

Vecino C, Villalbí JR, Guitart A, Espelt A, Bartroli M, Castellano Y, Brugal MT. Safe injection rooms and police crackdowns in areas with heavy drug dealing. Evaluation by counting discarded syringes collected from the public space. *Adicciones*. 2013;25:333-8.

Villalbí JR, Benavides FG. Contribute to public health from professional and scientific societies: the Working group on alcohol of the Spanish Society of Epidemiology. *Rev Esp Salud Publica*. 2014;88:429-32.

Villalbí JR, Bosque-Prous M, Gili-Miner M, Espelt A, Brugal MT. Policies to prevent the harm caused by alcohol. *Rev Esp Salud Publica*. 2014;88:515-28.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Consumo de alcohol en Europa y potencial influencia de variables individuales y contextuales.

Autora de la tesina: Marina Bosque.

Direcció: Albert Espelt.

Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2013.

Títol: Activitat física i comportaments de salut.

Autora de la tesina: Alicia Ruiz.

Direcció: Albert Espelt.

Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2014.

Premis i altres

Bosque M. III Premi de la Sociedad Española de Epidemiología a la millor tesina en epidemiologia i salut pública 2013 pel treball "Consumo de alcohol en Europa y potencial influencia de variables contextuales e individuales". Any 2014.

Espelt A. Premi SEE-CIBERESP a les millors comunicacions presentades per persones investigadors joves pel treball "Incidencia de consumo de riesgo de alcohol en Europa en personas de 50 a 69 años e influencia de variables contextuales". Any 2014.

Determinants de salut segons els grups d'edat

Objectius estratègics

- Estudi dels determinants de la salut tenint en compte els grups d'edat.

Projectes científics

Investigadora principal: Anna Pérez.
Títol: Ensayo clínico aleatorizado para evaluar la eficacia de los talleres de entrenamiento de la memoria en personas de 65 a 80 años.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2012-2015.

Publicacions en revistes indexades

Barbería E, Gotsens M, Xifró A, Castellà J, Rodríguez-Sanz M, Medallo J. Retrospective Study of Out-of-hospital Sudden Cardiovascular Death in Middle-aged Adults in Barcelona City. Rev Esp Cardiol. 2013;66:226-7.

García-Continente X, Pérez-Giménez A, Espelt A, Nebot M. Bullying among schoolchildren: differences between victims and aggressors. Gac Sanit. 2013;27:350-4.

García-Continente X, Pérez-Giménez A, Espelt A, Nebot M. Factors associated with media use among adolescents: a multilevel approach. Eur J Public Health. 2014;24:5-10.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Diseño y evaluación de la efectividad de una intervención de prevención de la obesidad infantil en escolares.
Autor de la tesina: Peter Alexander Torres García.
Direcció: Carles Ariza.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona 2013.

Títol: Validació del qüestionari d'activitat física en nens/es de 9-10 anys (POIBA).
Autora de la tesina: Mireia Rodríguez-García.
Direcció: Carles Ariza.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona 2014.

Títol: Eating Habits and Body Mass Index in adolescents after the beginning of the economic crisis.
Autora de la tesina: Teresa Arechavala.
Direcció: Xavier Contnente.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona 2014.

Premis i altres

Premi Mejores Ideas de 2014 de Diario Médico al programa POIBA (Prevenció de l'Obesitat Infantil a Barcelona), liderat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona, per la innovació en el seu disseny.

García-Carrasco M. et al. Premi de la Estrategia para la Nutrición, Actividad Física y Prevención de la Obesidad al Programa Activa't: salud y actividad física en los parques públicos. Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Gobierno de España, 2013.

Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments

Objectius estratègics

- Resposta fiable i ràpida a les demandes analítiques de l'aigua, l'aire, el tractament d'aliments, així com qualsevol anormalitat detectada en relació amb els animals a Barcelona, i garantir-ne la qualitat analítica.
- Aprofundiment en l'estudi d'enteropatògens en aigües i aliments.
- Identificació dels efectes de la contaminació ambiental sobre la salut poblacional, incloent-hi el fum del tabac i els diversos contaminants atmosfèrics.

Projectes científics

Investigador principal: Joan Carles Senar (Coordinador a l'ASPB: Tomás Montalvo).
Títol: Local adaptation and sexual selection: personally, plumage coloration and bird song as models.
Finançament: Ministerio de Economía y Competitividad.
Període de vigència: 2013-2015.

Publicacions en revistes indexades

Alvarez-Simon D, Cruz MJ, Untoria MD, Muñoz X, Villalbí JR, Morell F, Gómez-Ollés S. A rapid test for soy aeroallergens exposure assessment. *PLoS One*. 2014;9:e88676.

Caballé-Gavaldà L, García-Cid E, Fontcuberta-Famadas M, Balfagón-Marzal P, Durán-Neira J. Gestión del riesgo asociado a los alérgenos en los comedores escolares en la ciudad de Barcelona. *Gac Sanit*. 2014;28:450-5.

Chico J, Rúbies A, Centrich F, Companyó R, Prat MD, Granados M. Use of gel permeation chromatography for clean-up in the analysis of coccidiostats in eggs by liquid chromatography-tandem mass spectrometry. *Anal Bioanal Chem*. 2013;405:4777-86.

Cirera L, Cirarda F, Palència L, Estarlich M, Montes-Martínez A, Lorenzo P, Daponte-Codina A, López-Abente G. Mortality due to haematological cancer in cities close to petroleum refineries in Spain. *Environ Sci Pollut Res Int*. 2013;20:591-6.

Cordeiro F, Calderón J, Gonçalves S, Lourenço

MH, Robouch P, Emteborg H, Conneely P, Tumba-Tshilumba MF, de la Calle MB. IMEP-115: determination of methylmercury in seafood by elemental mercury analysis: collaborative study. *J AOAC Int*. 2014;97:593-7.

Gómez-Ollés S, Untoria MD, Villalbí JR, Muñoz X, Morell F, Cruz MJ. Soy aeroallergens in thoracic fraction particles (PM10). *J Invest Allergol Clin Immunol*. 2013;23:152-8.

Jovani R, Montalvo T, Sabaté S. Fault bars and bacterial infection. *J Ornithol*. 2014; 155:819-23.

Kumar P, Rúbies A, Centrich F, Granados M, Cortés-Francisco N, Caixach J, Companyó R. Targeted analysis with benchtop quadrupole-orbitrap hybrid mass spectrometer: application to determination of synthetic hormones in animal urine. *Anal Chim Acta*. 2013;780:65-73.

Kumar P, Rúbies A, Centrich F, Companyó R. A false positive case due to matrix interference in the analysis of ronidazole residues in muscle tissue using LC-MS/MS. *Meat Sci*. 2014;97:214-9.

Lafuente S, Bellido JB, Moraga FA, Herrera S, Yagüe A, Montalvo T, de Simó M, Simón P, Caylà JA. Salmonella paratyphi B and Salmonella litchfield outbreaks associated with pet turtle exposure in Spain. *Enferm Infecc Microbiol Clin*. 2013;31:32-5.

Llorente-Mirandes T, Calderón J, Centrich F, Rubio R, López-Sánchez JF. A need for determination of arsenic species at low levels in cereal-based food and infant cereals. Validation of a method by IC-ICPMS. *Food Chem*. 2014;147:377-85.

Martínez A, Torner N, Broner S, Bartolomé R, Guix S, de Simón M, Godoy P, Moreno A, Company M, Balanyà PJ, Sala MR, Torra R, Ferrús G, Parrón I, Barrabeig I, Domínguez A; Working Group for the Study of Outbreaks of Acute Gastroenteritis in Catalonia. Norovirus: a growing cause of gastroenteritis in Catalonia (Spain)? *J Food Prot*. 2013;76:1810-6.

Perelló G, Llobet JM, Gómez-Catalán J, Castell V, Centrich F, Nadal M, Domingo JL. Human health risks derived from dietary exposure to toxic metals in Catalonia, Spain: temporal trend. *Biol Trace Elem Res*. 2014;162:26-37.

Ramonedá M, Foncuberta M, Simón M,

Sabaté S, Ferrer MD, Herrera S, Landa B, Musté N, Martí R, Trabado V, Carbonell O, Vila M, Espelt M, Ramírez B, Durán J. Prevalence of verotoxigenic *Escherichia coli* O157 (VTEC O157) and compliance with microbiological safety standards in bovine carcasses from an industrial beef slaughter plant. *Lett Appl Microbiol*. 2013;56:408-13.

Sala-Farré MR, Broner S, Moreno A, Arias C, Godoy P, Minguell S, Martínez A, Torner N, Bartolomé R, de Simón M, Guix S, Domínguez A; Working group for the study of outbreaks of acute gastroenteritis in Catalonia. Cases of acute gastroenteritis due to calicivirus in outbreaks: clinical differences by age and etiologic agent. *Clin Microbiol Infect*. 2014;20:793-8.

Viana M, Reche C, Amato F, Alastuey A, Querol X, Moreno T, Lucarelli F, Nava S, Cazolai G, Chiari M, Rico M. Evidence of biomass burning aerosols in the Barcelona urban environment during winter time. *Atmospheric Environment*. 2013;72:81-8.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Study and implementation of UHPLC-HRMS in food safety control.
Autor de la tesina: Iñaki Beguiristain.
Direcció: Antoni Rúbies.
Facultat de Química de la Universitat Autònoma de Barcelona.
Barcelona, 2014.

Títol: Determinació de biotoxines marines lipofíliques en mol·luscs bivalves mitjançant cromatografia de líquids acoblada a espectrometria de masses d'alta resolució.
Autor de la tesina: David Gibert.
Direcció: Eva Muñoz.
Facultat de Química de la Universitat de Barcelona.
Barcelona, 2014.

Títol: Anàlisi de plaguicides en aliments utilitzant CL-MS/MS triggered MRM.
Autor de la tesina: Francesc Alcoverro.
Direcció: Glòria Muñoz.
Facultat de Química de la Universitat de Barcelona.
Barcelona, 2014.

Títol: Aplicacions de la PCR en la detecció d'enteropatògens.
Autor de la tesina: Juan Carlos Muñoz Alcaina.
Direcció: Raquel Planell Cerezo.
Facultat de Biologia. Universitat de Barcelona.
Barcelona, 2014.

2 Àrea de Problemes de Salut

Línies de recerca

L'àrea de recerca sobre problemes de salut engloba la línia de recerca sobre la salut laboral i el risc psicosocial, la recerca sobre algunes malalties transmissibles, sobre les lesions per causes externes i el càncer.

Una àrea important és la identificació dels factors de risc psicosocial relacionats amb l'estat de salut en diferents col·lectius de treballadors i treballadores, i l'anàlisi de la possible interacció entre la salut mental, els factors de risc psicosocial i l'àmbit laboral.

La recerca en malalties transmissibles es va estimular l'any 1986, coincidint amb l'impuls al sistema de declaració obligatòria de determinades malalties (particularment VIH/SIDA, tuberculosi, malaltia meningocòccica, malalties importades, etc.). Sota aquest epígraf s'estudia i es realitza la gestió dels brots epidèmics, les actuacions comunitàries amb relació al Pla de Vacunació i tot un conjunt de malalties transmissibles que s'agrupen sota la denominació d'altres malalties transmissibles (*Haemophilus Influenzae*, malaltia meningocòccica, etc.).

Per últim, i integrant les accions realitzades per organitzacions comunitàries a través de subvencions i les realitzades amb recursos propis, trobem, dins els problemes de salut, les lesions causades per col·lisió de trànsit. Més recentment s'ha reprès la recerca al voltant del càncer, vinculada al reforçament de les activitats d'informació i de prevenció primària i secundària.

Salut laboral i risc psicosocial del treball

Objectius estratègics

- Anàlisi de la relació entre el treball i la salut
- Anàlisi de les desigualtats de gènere en salut relacionades amb el treball
- Estudi del risc psicosocial del treball

Publicacions en revistes indexades

Artazcoz L, Cortès I, Escrivà-Agüir V, Bartoll X, Basart H, Borrell C. Long working hours and health status among employees in Europe: between-country differences. *Scand J Work Environ Health*. 2013;39:369-78.

Bartoll X, Cortès I, Artazcoz L. Full and part time work: gender and welfare-type differences in European working conditions, job satisfaction, health status, and psychosocial issues. *Scand J Work Environ Health*. 2014;40:370-9.

Delclós J, Artazcoz L. Cancer screening in occupational health: detection or distraction?. *Arch Prev Riesgos Labor*. 2013;16:161-3.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Combinar empleo y familia en Chile ¿una contribución a las desigualdades en salud?

Autora de la tesina: Camila Tania Hidalgo.
Direcció: Lucía Artazcoz i Imma Cortès.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2013.

Títol: Evaluación de una intervención para la prevención de trastornos musculoesqueléticos en operarios de una empresa farmacéutica.

Autora de la tesina: Laura López.
Direcció: Lucía Artazcoz.
Màster de Salut Laboral, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2014.

Malalties transmissibles

Objectius estratègics

- Disseny i avaluació d'intervencions per prevenir l'adopció de comportaments de risc respecte a nous casos de determinades malalties, particularment les de declaració obligatòria.
- Validesa i exhaustivitat dels sistemes de monitorització de la cobertura vacunal.
- Avaluació dels determinants del compliment del calendari vacunal.
- Estudi de la relació VIH/SIDA-tuberculosi-toxicomanies i les implicacions per al seu control.
- Coordinació del "Programa de prevenció i control de la tuberculosi a la ciutat de Barcelona" i del "Programa SIDA".
- Coordinació de la Unitat Temàtica d'Investigació en Tuberculosi, que comprèn la coordinació de diversos projectes d'investigació que engloben aspectes epidemiològics, clínics i microbiològics d'aquesta malaltia.
- Desenvolupament de sistemes de mesura de l'evolució de la tuberculosi i de l'adherència i compliment del seu tractament.
- Identificació de les mesures de control més útils i dels protocols d'investigació més adequats en cas de brot epidèmic.

VIH/sida

Projectes científics

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Validación HIV-TB coinfection project. Estudio Euro TB.
Finançament: European Tuberculosis Surveillance Network.
Període de vigència: 2011-2013.

Investigadora principal: Patricia García de Olalla.
Títol: Las pruebas rápidas del VIH en España: descripción de programas, evaluación de impacto y análisis de su potencial como estrategia para promover el diagnóstico precoz.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2011-2013.

Investigadora principal: Patricia García de Olalla.
Títol: Efectividad de un programa piloto de estudio de contactos proactivo de las personas infectadas por el VIH.
Finançament: Dirección General de Farmacia y Productos Sanitarios. Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.
Període de vigència: 2012-2014.

Investigadora principal: Patricia García de Olalla.
Títol: Análisis de riesgos competitivos en la supervivencia del VIH/Sida. Aplicabilidad clínica en el estudio de enfermedades que concurren en pacientes VIH+ expuestos a la terapia antirretroviral de gran actividad de la cohorte GEMES.
Finançament: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.
Període de vigència: 2012-2014.

Publicacions en revistes indexades

Efsen AM, Panteleev AM, Grint D, Podlekareva DN, Vassilenko A, Rakhmanova A, Zeltina I, Losso MH, Miller RF, Girardi E, Caylà J, Post FA, Miro JM, Bruyand M, Furrer H, Obel N, Lundgren JD, Mocroft A, Kirk O; HIV/TB Study Group. TB Meningitis in HIV-Positive Patients in Europe and Argentina: Clinical Outcome and Factors Associated with Mortality. *Biomed Res Int*. 2013;2013:373601.

Efsen AM, Schultze A, Post F, Panteleev A, Furrer H, Miller R, Skrahin A, Losso MH, Toibaro J, Girardi E, Miro J, Bruyand M, Obel N, Caylà J, Podlekareva D, Lundgren J,

Mocroft A, Kirk O. Major challenges in clinical management of TB/HIV co-infected patients in Eastern Europe compared with Western Europe and Latin America. *J Int AIDS Soc*. 2014;17:19505.

Engsig FN, Zangerle R, Katsarou O, Dabis F, Reiss P, Gill J, Porter K, Sabin C, Riordan A, Fätkenheuer G, Gutiérrez F, Raffi F, Kirk O, Mary-Krause M, Stephan C, García de Olalla P, Guest J, Samji H, Castagna A, d'Arminio Monforte A, Skaletz-Rorowski A, Ramos J, Lapadula G, Mussini C, Force L, Meyer L, Lampe F, Boufassa F, Bucher HC, De Wit S, Burkholder GA, Teira R, Justice AC, Sterling TR, M Crane H, Gerstoft J, Grarup J, May M, Chêne G, Ingle SM, Sterne J, Obel N; Antiretroviral Therapy Cohort Collaboration (ART-CC) and the Collaboration of Observational HIV Epidemiological Research Europe (COHERE) in EuroCoord. Long-term mortality in HIV-positive individuals virally suppressed for >3 years with incomplete CD4 recovery. *Clin Infect Dis*. 2014;58:1312-21.

Folch C, Casabona J, Espelt A, Majó X, Meroño M, Gonzalez V, Brugal MT; REDAN Study Group. Gender differences in HIV risk behaviours among intravenous drug users in Catalonia, Spain. *Gac Sanit*. 2013;27:338-43.

Huang X, Lodi S, Fox Z, Li W, Phillips A, Porter K, Lutsar I, Kelleher A, Li N, Xu X, Wu H, Johnson AM; Beijing PRIMO cohort study; CASCADE Collaboration in EuroCoord (Caylà JA). Rate of CD4 decline and HIV-RNA change following HIV seroconversion in men who have sex with men: a comparison between the Beijing PRIMO and CASCADE cohorts. *J Acquir Immune Defic Syndr*. 2013;62:441-6.

Lodi S, Fisher M, Phillips A, De Luca A, Ghosn J, Malyuta R, Zangerle R, Moreno S, Vanhems P, Boufassa F, Guiguet M, Porter K; CASCADE Collaboration in EuroCoord (Caylà JA; García de Olalla P). Symptomatic illness and low CD4 cell count at HIV seroconversion as markers of severe primary HIV infection. *PLoS One*. 2013;8:e78642.

Madec Y, Boufassa F, Porter K, Prins M, Sabin C, d'Arminio Monforte A, Amornkul P, Bartmeyer B, Sannes M, Venet A, Lambotte O, Meyer L; CASCADE Collaboration in

Eurocoord (Caylà JA; García de Olalla P). Natural history of HIV-control since seroconversion. *AIDS*. 2013;27:2451-60.

Marco Mouriño A, Gallego Castellví C, García de Olalla P, Solé Zapata N, Argüelles Fernández MJ, Escribano Ibáñez M, Sánchez Roig M, Caylà JA. Late diagnosis of HIV infection among prisoners. *AIDS Rev*. 2013;15:146-51.

Olson AD, Meyer L, Prins M, Thiebaut R, Gurdasani D, Guiguet M, Chaix ML, Amornkul A, Babiker A, Sandhu MS, Porter K, CASCADE collaboration in Eurocoord (García de Olalla P, Caylà JA). An Evaluation of HIV Elite Controller Definitions within a Large Seroconverter Cohort Collaboration. *PLoS ONE*. 2014;9:e86719.

Podlekareva DN, Pantelev AM, Grint D, Post

FA, Miro JM, Bruyand M, Furrer H, Obel N, Girardi E, Vasilenko A, Losso MH, Arenas-Pinto A, Caylà JA, Rakhmanova A, Zeltina I, Werlinrud AM, Lundgren JD, Mocroft A, Kirk O; HIV/TB study group. Short-and long-term mortality and causes of death in HIV/ tuberculosis patients in Europe. *Eur Respir J*. 2014;43:166-77.

Reyes-Urueña JM, de Olalla PG, Perez-Hoyos S, Caylà JA. Time series analysis comparing mandatory and voluntary notification of newly diagnosed HIV infections in a city with a concentrated epidemic. *BMC Public Health*. 2013;13:338.

Touloumi G, Pantazis N, Pillay D, Paraskevis D, Chaix ML, Bucher HC, Kücherer C, Zangerle R, Kran AM, Porter K; CASCADE collaboration in EuroCoord (Caylà JA, García de Olalla P). Impact of HIV-1 subtype on CD4

count at HIV seroconversion, rate of decline, and viral load set point in European seroconverter cohorts. *Clin Infect Dis*. 2013;56:888-97.

Van der Helm J, Geskus R, Sabin C, Meyer L, Del Amo J, Chêne G, Dorrucci M, Muga R, Porter K, Prins M; CASCADE Collaboration in EuroCoord. Effect of HCV infection on cause-specific mortality after HIV seroconversion, before and after 1997. *Gastroenterology*. 2013;144:751-760.e2.

Premis i altres

García de Olalla P, et al. Premi a la millor comunicació de SEISIDA pel treball: Efectividad de un programa piloto de estudio de contactos de los nuevos diagnósticos de VIH. Any 2014.

Tuberculosi

Projectes científics

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Study 26. Randomized multicenter open-label non-inferiority trial comparing 12 once-weekly doses of Rifapentine 900mg + Isoniazid 900 mg given by DOT vs 9 mo of self-administered daily INH 300 mg in treatment of LTBI in persons at high risk.
Finançament: Centers for Disease Control and Prevention (CDC), EEUU; Tuberculosis Trials Consortium (TBTC).
Període de vigència: 2003-obert.

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Estudio 26A. Impacto de la hepatitis crónica vírica en la discontinuación del tratamiento de la infección tuberculosa latente debida a hepatotoxicidad.
Finançament: Centers for Disease Control and Prevention (CDC), EEUU; Tuberculosis Trials Consortium (TBTC).
Període de vigència: 2004-obert.

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Estudio 33. TBTC Study 33. An Evaluation of Adherence to Latent Tuberculosis Infection (LTBI) Treatment With 12 Doses of Once Weekly Rifapentine (RPT) and Isoniazid (INH) Given as Self-administered (SAT) Versus Directly-observed Therapy (DOT): iAdhere.
Finançament: Centers for Disease Control and Prevention (CDC), EEUU; Tuberculosis Trials Consortium (TBTC).
Període de vigència: 2012-2014.

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: A phase III contact tracing trial comparing the diagnostic performance of C-Tb to QuantiFERON®-TB Gold In-Tube, in combination with a double blind randomized split body safety assessment of C-Tb versus 2 T.U. Tuberculin PPD RT23 SSI.
Finançament: Statens Serum Institut TESEC-06.
Període de vigència: 2012-2014.

Investigador principal: Joan Pau Millet.
Títol: Organización del control de la tuberculosis en los hospitales de España. Evaluación de una intervención dirigida a fomentar la creación de Unidades de Tuberculosis.
Finançament: Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica - SEPAR.
Període de vigència: 2014-2016.

Publicacions en revistes indexades

Altet MN, Vidal R, Milà C, Rodrigo T, Casals M, Mir I, Ruiz-Manzano J, Jiménez-Fuentes MA, Sánchez F, Maldonado J, Blanquer R, de Souza-Galvão ML, Solsona J, Azlor E, Díaz D, Calpe JL, Caylà JA. Monitoring changes in anti-tuberculosis treatment: associated factors determined at the time of diagnosis. *Int J Tuberc Lung Dis.* 2013;17:1435-41.

Casals M, Rodrigo T, Camprubi E, Orcau A, Caylà JA. Tuberculosis and immigration in Spain: scoping review. *Rev Esp Salud Publica.* 2014;88:803-9.

Godoy P, Caylà JA, Carmona G, Camps N, Álvarez J, Alseda M, Minguell S, Rodés A, Altet N, Pina JM, Barrabeig I, Orcau Á, Parron I, March J, Folliá N, Sabater M, Domínguez Á; Grupo de Trabajo de Estudios de Contactos de Tuberculosis de Cataluña. Smoking in tuberculosis patients increases the risk of infection in their contacts. *Int J Tuberc Lung Dis.* 2013;17:771-6.

Jiménez-Fuentes MA, Augé CM, Gómez MN, Peiró JS, de Souza Galvão ML, Maldonado J, Molina-Pinargote I, Orcau A, Caylà JA. Screening for active tuberculosis in high-risk groups. *Int J Tuberc Lung Dis.* 2014;18:1459-65.

Lodi S, del Amo J, d'Arminio Monforte A, Abgrall S, Sabin C, Morrison C, Furrer H, Muga R, Porter K, Girardi E; CASCADE collaboration in EuroCoord (Caylà JA). Risk of tuberculosis following HIV seroconversion in high-income countries. *Thorax.* 2013;68:207-13.

Millet JP, Shaw E, Orcau A, Casals M, Miró JM, Caylà JA; Barcelona Tuberculosis Recurrence Working Group. Tuberculosis recurrence after completion treatment in a European city: reinfection or relapse? *PLoS One.* 2013;8:e64898.

Millet JP, Orcau A, Casals M, Garcia de Olalla P, Caylà JA. Recurrences in tuberculosis in a cohort of human immunodeficiency virus-infected patients: the influence of highly active antiretroviral therapy. *Enferm Infecc Microbiol Clin.* 2013;31:227-9.

Millet JP, Moreno A, Fina L, del Baño L, Orcau A, de Olalla PG, Caylà JA. Factors that

influence current tuberculosis epidemiology. *Eur Spine J.* 2013;22:539-48.

Orcau A, Caylà JA. Extrapulmonary tuberculosis in prisons: the need to adapt to changing realities. *Rev Esp Sanid Penit.* 2014;16:26-8.

Podlekareva DN, Grint D, Post FA, Mocroft A, Panteleev AM, Miller RF, Miro JM, Bruyand M, Furrer H, Riekstina V, Girardi E, Losso MH, Caylà JA, Malashenkov EA, Obel N, Skrahina AM, Lundgren JD, Kirk O; HIV-TB Study Group (Orcau A). Health care index score and risk of death following tuberculosis diagnosis in HIV-positive patients. *Int J Tuberc Lung Dis.* 2013;17:198-206.

Rivero A, Pulido F, Caylà JA, Iribarren JA, Miró JM, Moreno S, Pérez-Camacho I; Grupo de Estudio de Sida (GESIDA). Recommendations for the treatment of tuberculosis in HIV-infected individuals. *Enferm Infecc Microbiol Clin.* 2013;31:672-84.

Van Hest NA, Aldridge RW, de Vries G, Sandgren A, Hauer B, Hayward A, Arrazola de Oñate W, Haas W, Codecasa LR, Caylà JA, Story A, Antoine D, Gori A, Quabeck L, Jonsson J, Wanlin M, Orcau Á, Rodes A, Dedicoat M, Antoun F, van Deutekom H, Keizer S, Abubakar I. Tuberculosis control in big cities and urban risk groups in the European Union: a consensus statement. *Euro Surveill.* 2014;19. pii: 20728.

de Vries G, Aldridge RW, Cayla JA, Haas WH, Sandgren A, van Hest NA, Abubakar I; Tuberculosis in European Union Big Cities Working Group. Epidemiology of tuberculosis in big cities of the European Union and European Economic Area countries. *Euro Surveill.* 2014;19. pii: 20726.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Impacto de la crisis económica sobre la incidencia de tuberculosis en la ciudad de Barcelona.

Autor de la tesina: Albert Prats Uribe.
Direcció: Joan A. Caylà i Rafael Vidal.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2014.

Brots epidèmics

Publicacions en revistes indexades

Castilla J, Godoy P, Domínguez Á, Martín V, Delgado-Rodríguez M, Martínez-Baz I, Baricot M, Soldevila N, Mayoral JM, Astray J, Quintana JM, Cantón R, Castro A, González-Candelas F, Alonso J, Saez M, Tamames S, Pumarola T; CIBERESP Cases and Controls in Influenza Working Group (Caylà JA). Risk factors and effectiveness of preventive measures against influenza in the community. *Influenza Other Respir Viruses*. 2013;7:177-83.

Culqui DR, Manzanares-Laya S, Van Der Sluis SL, Fanlo AA, Comas RB, Rossi M, Caylà JA. Group A β -hemolytic streptococcal pharyngotonsillitis outbreak. *Rev Saude Publica*. 2014;48:322-5.

Delgado-Rodríguez M, Castilla J, Godoy P, Martín V, Soldevila N, Alonso J, Astray J, Baricot M, Galán JC, Castro A, González-Candelas F, Mayoral JM, Quintana JM, Pumarola T, Tamames S, Sáez M, Domínguez A; CIBERESP Cases and Controls in Pandemic Influenza Working Group, Spain (Caylà JA). Different prognosis in hospitalized patients with influenza one season after the pandemic H1N1 influenza of 2009-2010 in Spain. *Influenza Other Respir Viruses*. 2013;7:1336-42.

García-Continentes X, Serral G, López MJ, Pérez A, Nebot M. Long-term effect of the influenza A/H1N1 pandemic: attitudes and preventive behaviours one year after the pandemic. *Eur J Public Health*. 2013;23:679-81.

García Gutierrez S, Quintana JM, Baricot M, Bilbao A, Capelastegui A, Cilla Eguiluz CG, Domínguez A, Castilla J, Godoy P, Delgado-Rodríguez M, Soldevila N, Astray J, Mayoral JM, Martín V, González-Candelas F, Galán JC, Tamames S, Castro-Acosta AA, Garín O, Pumarola T; the CIBERESP Cases and Controls in Pandemic Influenza Working Group, Spain (Caylà JA). Predictive factors of severe multilobar pneumonia and shock in patients with influenza. *Emerg Med J*. 2014;31:301-7.

Lafuente S, Nolla J, Valdezate S, Tortajada C, Vargas-Leguas H, Parron I, Sáez-Nieto JA, Portaña S, Carrasco G, Moguel E, Sabate S, Argelich R, Caylà JA. Two simultaneous botulism outbreaks in Barcelona: *Clostridium botulinum* type 1 and *Clostridium botulinum*. *Epidemiol Infect*. 2013;141:1993-5.

Launes C, García-García JJ, Martínez-Planas A, Moraga F, Soldevila N, Astigarraga I, Arístegui J, Korta J, Quintana JM, Torner N, Domínguez A; CIBERESP Cases and Controls in Pandemic Influenza Working Group (Caylà JA). Clinical features of influenza disease in admitted children during the first postpandemic season and risk factors for hospitalization: a multicentre Spanish experience. *Clin Microbiol Infect*. 2013;19:E157-62.

Mayoral JM, Alonso J, Garín O, Herrador Z, Astray J, Baricot M, Castilla J, Cantón R, Castro A, Delgado-Rodríguez M, Ferri A, Godoy P, González-Candelas F, Martín V, Pumarola T, Quintana JM, Soldevila N, Tamames S, Domínguez A; CIBERESP Cases and Controls in Pandemic Influenza Working

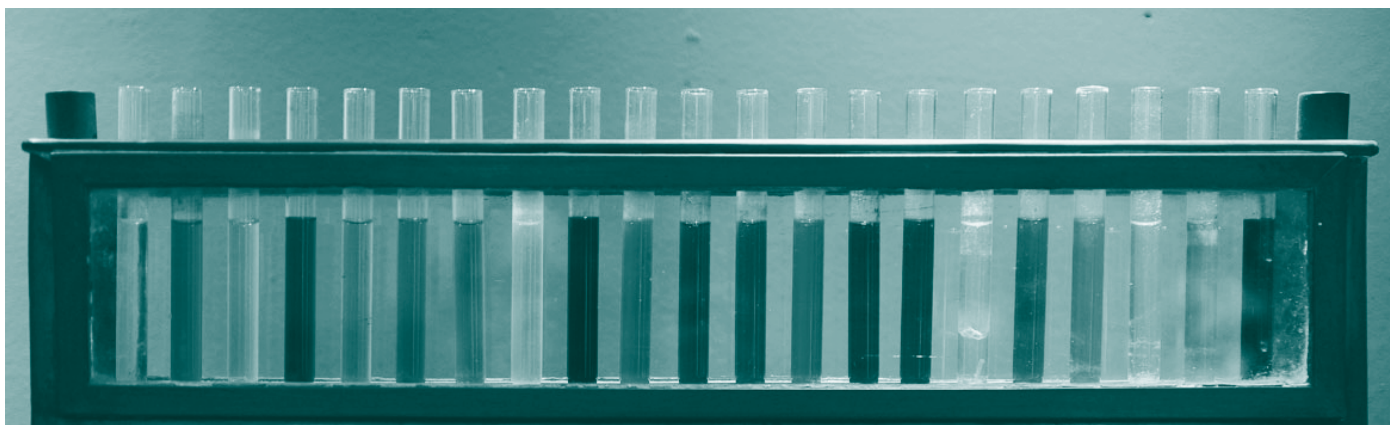
Group, Spain. Social factors related to the clinical severity of influenza cases in Spain during the A (H1N1) 2009 virus pandemic. *BMC Public Health*. 2013;13:118.

Sabrià A, Pintó RM, Bosch A, Bartolomé R, Cornejo T, Torner N, Martínez A, de Simón M, Domínguez A, Guix S; Catalan Viral Gastroenteritis Study Group. Molecular and clinical epidemiology of norovirus outbreaks in Spain during the emergence of GII.4 2012 variant. *J Clin Virol*. 2014;60:96-104.

Solano R, Alseda M, Godoy P, Sanz M, Bartolomé R, Manzanares-Laya S, Domínguez A, Caylà JA; Working Group for the Study of Acute Gastroenteritis in Catalonia. Person-to-person transmission of norovirus resulting in an outbreak of acute gastroenteritis at a summer camp. *Eur J Gastroenterol Hepatol*. 2014;26:1160-6.

Solano R, Lafuente S, Sabate S, Tortajada C, García de Olalla P, Vindel A, Caylà JA. Enterotoxin production by *Staphylococcus aureus*: An outbreak at a Barcelona sports club in July 2011. *Food Control*. 2013;33:114-6.

Torner N, Anton A, Barrabeig I, Lafuente S, Parron I, Arias C, Camps N, Costa J, Martínez A, Torra R, Godoy P, Minguell S, Ferrús G, Cabezas C, Domínguez A, Surveillance Network Of Catalonia TM, Spain. Epidemiology of two large measles virus outbreaks in Catalonia: What a difference the month of administration of the first dose of vaccine makes. *Hum Vaccin Immunother*. 2013;9:675-80.

Vacunes i altres malalties transmissibles

Projectes científics

Investigador principal: Joan Pau Millet.
Títol: Impacto de la crisis económica sobre las principales enfermedades infecciosas de declaración obligatoria: estudio de base poblacional. Proyecto MEIS.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2014-2016.

Publicacions en revistes indexades

Bárcena-Panero A, de Ory F, Castellanos A, Echevarría JE; CIBERESP Working Group of the Program of Surveillance, Prevention and Control of Transmissible Diseases (Caylà JA, Solano R). Mumps-associated meningitis and encephalitis in patients with no suspected mumps infection. *Diagn Microbiol Infect Dis*. 2014;79:171-3.

Castilla J, Godoy P, Domínguez A, Martínez-Baz I, Astray J, Martín V, Delgado-Rodríguez M, Baricot M, Soldevila N, Mayoral JM, Quintana JM, Galán JC, Castro A, González-Candelas F, Garín O, Saez M, Tamames S, Pumarola T; CIBERESP Cases and Controls in Influenza Working Group Spain (Caylà JA). Influenza vaccine effectiveness in preventing outpatient, inpatient, and severe cases of laboratory-confirmed influenza. *Clin Infect Dis*. 2013;57:167-75.

Castilla J, Martínez-Baz I, Godoy P, Toledo D, Astray J, García S, Mayoral JM, Martín V, González-Candelas F, Guevara M, Diaz-Borrego J, Torner N, Baricot M, Tamames S, Domínguez A; CIBERESP Working Group for the Survey on Influenza Vaccination in Primary Healthcare Professionals (Caylà JA). Trends in influenza vaccine coverage among primary healthcare workers in Spain, 2008-2011. *Prev Med*. 2013;57:206-11.

Domínguez A, Godoy P, Castilla J, Soldevila N, Toledo D, Astray J, Mayoral JM, Tamames S, García-Gutiérrez S, González-Candelas F, Martín V, Díaz J, Torner N; CIBERESP Working Group for the Survey on Influenza Vaccination in Primary Health Care Workers (Caylà JA). Knowledge of and attitudes to influenza vaccination in healthy primary healthcare workers in Spain, 2011-2012. *PLoS One*. 2013;8:e81200.

Domínguez A, Castilla J, Godoy P, Delgado-Rodríguez M, Saez M, Soldevila N, Astray J, Mayoral JM, Martín V, Quintana JM, González-Candelas F, Galán JC, Tamames S, Castro A, Baricot M, Garín O, Pumarola T; CIBERESP Cases and Controls in Pandemic Influenza Working Group Spain. (Caylà JA). Effectiveness of vaccination with 23-valent pneumococcal polysaccharide vaccine in preventing hospitalization with laboratory confirmed influenza during the 2009-2010 and 2010-2011 seasons. *Hum Vaccin Immunother*. 2013;9:865-73.

Manzanares S, Lafuente S, Martí M, Simon P, Gorrindo P, Caylà JA. Incidence of whooping cough in the city of Barcelona between 1999 and 2011. *Enferm Infecc Microbiol Clin*. 2013;31:156-8.

Marco A, Esteban JI, Solé C, da Silva A, Ortiz J, Roget M, Sarriera C, Teixidó N, Guerrero RA, Caylà JA. Hepatitis C virus reinfection among prisoners with sustained virological response after treatment for chronic hepatitis C. *J Hepatol*. 2013;59:45-51.

Marco A, Gallego C, Caylà JA. Incidence of hepatitis C infection among prisoners by routine laboratory values during a 20-year period. *PLoS One*. 2014;9:e90560.

Solano R, Gómez-Barroso D, Simón F, Lafuente S, Simón P, Rius C, Gorrindo P, Toledo D, Caylà JA. Retrospective space-time cluster analysis of whooping cough, re-emergence in Barcelona, Spain, 2000-2011. *Geospat Health*. 2014;8:455-61.

Solano R, Rius C, Simón P, Manzanares-Laya S, Ros M, Toledo D, Domínguez A, Caylà JA. Evaluation of reported cases of pertussis: epidemiological study in a large city in Spain. *J Med Microbiol*. 2014;63:1688-95.

Sousa D, Justo I, Domínguez A, Manzur A, Izquierdo C, Ruiz L, Nebot M, Bayas JM, Celorrio JM, Varona W, Llinares P, Miguez E, Sánchez E, Carratalá J. Community-acquired pneumonia in immunocompromised older patients: incidence, causative organisms and outcome. *Clin Microbiol Infect*. 2013;19:187-92.

Vives N, Lugo R, López E, García de Olalla P, Minguell S, Barrabeig I, Pons P, Lopez-Grado E, Ferré I, Escriche R, Armengol P, Vall M,

Soler-Palacin P, Leon I, Gascon I, Vicente AM, Falguera G, Avecilla-Palau A, Martinez C, Barberá MJ, González V, Caylà JA, Casabona J. Increase in gonorrhoea among very young adolescents, Catalonia, Spain, January 2012 to June 2013. *Euro Surveill*. 2013;18:20560.

Tesis i tesines

Títol: Factores asociados a la cobertura vacunal del tétanos-difteria y a la negativa a la vacunación en las escuelas de secundaria de Barcelona, 2011-2012.
Autora de la tesina: Andrea Ramírez.
Direcció: Laia Pinós.
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2013.

Premis i altres

Caylà JA et al. Grup de vigilància i control de les malalties transmissibles a la ciutat de Barcelona (GRUPTRANS). Grup de Recerca Consolidat reconegut per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris de la Generalitat de Catalunya pel període 2014-2018.

Lesions per causes externes

Objectius estratègics

- Desenvolupament i gestió de sistemes d'informació com a eina per monitoritzar les lesions i per dur a terme estudis epidemiològics i d'avaluació d'intervencions.
- Aprofundiment en l'epidemiologia de les lesions i els seus principals determinants, especialment pel que fa a les lesions de trànsit en l'àmbit urbà.
- Avaluació de polítiques i d'intervencions de seguretat viària.
- Desenvolupament de denominadors d'exposició per al càlcul d'indicadors.
- Estudi de la mobilitat motoritzada i no motoritzada i del seu impacte en la salut.

Projectes científics

Investigador principal: Wim Rogmans (Coordinadora a l'ASPB: Catherine Pérez).
Títol: Joint Action on Monitoring Injuries in Europe (JAMIE).
Finançament: Unió Europea. Executive Agency for Health and Consumers.
Període de vigència: 2011-2014.

Investigadora principal: Catherine Pérez.
Títol: Semi-separación de calzadas en carretera convencional: análisis de diferentes sistemas y evaluación de intervenciones ya realizadas.
Finançament: Dirección General de Tráfico.
Període de vigència: 2013-2014.

Publicacions en revistes indexades

Casals M, Martínez JA. Modelling player performance in basketball through mixed models. *Int J Perform Anal Sport*. 2013; 13:64-82.

Casals M, Girabent-Farrés M, Carrasco JL. Methodological quality and reporting of generalized linear mixed models in clinical medicine (2000-2012): a systematic review. *PLoS One*. 2014;9:e112653.

Cirera E, Pérez K, Santamariña-Rubio E, Novoa AM, Olabarria M. Incidence trends of injury among the elderly in Spain, 2000-2010. *Inj Prev*. 2014;20:401-7.

Cirera E, Pérez K, Santamariña-Rubio E, Novoa AM, Olabarria M. Improvements in hip fracture incidence counterbalanced by the rise of other fracture types: data from Spain 2000-2010. *Injury*. 2014;45:2076-83.

Dupont E, Commandeur JJ, Lassarre S, Bijleclod F, Martensen H, Antoniou C, Papadimitriou E, Yannis G, Hermans E, Pérez K, Santamariña-Rubio E, Usami DS, Giustiniani G. Latent risk and trend models for the evolution of annual fatality numbers in 30 European countries. *Accid Anal Prev*. 2014;71:327-36.

López-Ruiz M, Martínez JM, Pérez K, Novoa AM, Tobías A, Benavides FG. Impact of road safety interventions on traffic-related occupational injuries in Spain, 2004-2010. *Accid Anal Prev*. 2014;66:114-9.

Olabarria M, Pérez K, Santamariña-Rubio E, Novoa AM, Racioppi F. Health impact of motorised trips that could be replaced by walking. *Eur J Public Health*. 2013;23:217-22.

Olabarria M, Pérez K, Santamariña-Rubio E, Aragay JM, Capdet M, Peiró R, Rodríguez-Sanz M, Artazcoz L, Borrell C. Work, family and daily mobility: a new approach to the problem through a mobility survey. *Gac Sanit*. 2013;27:433-9.

Olabarria M, Pérez K, Santamariña-Rubio E, Novoa AM. Daily mobility patterns of an urban population and its relationship to overweight and obesity. *Transport Policy*. 2014;32:165-71.

Pérez K, Seguí-Gómez M, Arrufat V, Barberia E, Cabeza E, Cirera E, Gil M, Martín C, Novoa AM, Olabarria M, Lardelli P, Suelves JM, Santamariña-Rubio E; Grupo de trabajo de la Sociedad Española de Epidemiología sobre la medida del impacto en salud de las lesiones en España. Definition of hospital discharge, serious injury and death from traffic injuries. *Gac Sanit*. 2014;28:242-5.

Santamariña-Rubio E, Pérez K, Olabarria M, Novoa AM. Measures of exposure to road traffic injury risk. *Inj Prev*. 2013;19:436-9.

Santamariña-Rubio E, Perez K, Olabarria M, Novoa AM. Gender differences in road traffic injury rate using time travelled as a measure of exposure. *Accid Anal Prev*. 2014;65:1-7.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Walking for transportation. Estudio de los factores individuales y contextuales que influyen en el caminar como transporte y de sus implicaciones en salud.
Autora de la tesi: Marta Olabarria.
Direcció: Catherine Pérez.
Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2013.

Títol: Riesgo de lesión por colisión de tráfico según movilidad en Cataluña. El tiempo en desplazamiento como medida de exposición.
Autora de la tesi: Elena Santamariña.
Direcció: Catherine Pérez.
Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2014.

Títol: Evolució de les lesions en la gent gran. Espanya 2000-2010.
Autora de la tesi: Eva Cirera.
Direcció: Catherine Pérez.
Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2014.

Premis i altres

Pérez K et al. Grup d'Estudi de la mobilitat i les lesions per trànsit. Grup de Recerca Emergent reconegut per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris de la Generalitat de Catalunya pel període 2014-2018.

Càncer

Objectius estratègics

- Aprofundiment en l'epidemiologia del càncer i dels seus principals determinants a la ciutat.
- Avaluació de l'impacte de les intervencions de prevenció primària i secundària en les tendències del càncer.
- Disseny i seguiment del programa de càncer de mama.

Projectes científics

Investigadora principal: Rosa Puigpinós.
Títol: Influencia de determinantes sociales, estilos de vida, bienestar emocional y uso de terapias no convencionales en la evolución del cáncer de mama en una cohorte de mujeres diagnosticadas en Barcelona.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2014-2016.

3 Àrea de Desigualtats en Salut

Línies de recerca

En el marc de la innovació en les polítiques de salut pública orientades a la reducció de les desigualtats socials en la salut, es treballa fonamentalment en l'estudi de les desigualtats socioeconòmiques, tant a Barcelona com a d'altres regions i països. També s'analitzen les desigualtats en la salut segons gènere i s'aprofundeix en l'estudi de la interacció entre el gènere, els rols familiars, la situació laboral i la classe social. L'estudi de les desigualtats geogràfiques en àrees petites és una altra àrea a destacar.

D'altra banda, la salut sexual i reproductiva és una línia de recerca a l'entorn de la qual s'orienten diverses estudis sobre les desigualtats en la salut sexual i reproductiva.

Desigualtats de gènere

Objectius estratègics

- Estudi de les desigualtats en salut segons gènere derivades del desigual poder que tenen els homes i les dones: descripció, causa de les mateixes i avaluació de les intervencions.
- Estudi de les desigualtats respecte al rol familiar i la situació laboral segons el sexe.

Projectes científics

Investigador principal: Joaquín Salvador.
Títol: Tipología de países europeos según las políticas para reducir las desigualdades de género en salud.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2013-2015.

Publicacions en revistes indexades

Arcas MM, Novoa AM, Artazcoz L. Gender inequalities in the association between demands of family and domestic life and health in Spanish workers. Eur J Public Health. 2013;23:883-8.

Artazcoz L, Cortès I, Puig-Barrachina V, Benavides FG, Escribà-Agüir V, Borrell C. Combining employment and family in Europe: the role of family policies in health. Eur J Public Health. 2014;24:649-55.

Borrell C, Palència L, Muntaner C, Urquía M, Malmusi D, O'Campo P. Influence of macrosocial policies on women's health and gender inequalities in health. Epidemiol Rev. 2014;36:31-48.

Campos-Serna J, Ronda-Pérez E, Artazcoz L, Moen BE, Benavides FG. Gender inequalities in occupational health related to the unequal distribution of working and employment conditions: a systematic review. Int J Equity Health. 2013;12:57.

Campos-Serna J, Ronda-Pérez E, Moen BE, Artazcoz L, Benavides FG. Welfare state regimes and gender inequalities in the exposure to work-related psychosocial hazards. Int J Occup Environ Health. 2013;19:179-95.

Escribà-Agüir V, Royo-Marqués M, Artazcoz L, Romito P, Ruiz-Pérez I, Martín-Baena D. Personal and psychosocial predictors of psychological abuse by partners during and after pregnancy: a longitudinal cohort study in a community sample. BJOG. 2013;120:576-82.

Escribà-Agüir V, Royo-Marqués M, Artazcoz L, Romito P, Ruiz-Pérez I. Longitudinal study of depression and health status in pregnant women: incidence, course and predictive factors. Eur Arch Psychiatry Clin Neurosci. 2013;263:143-51.

Malmusi D, Vives A, Benach J, Borrell C. Gender inequalities in health: exploring the contribution of living conditions in the intersection of social class. Glob Health Action. 2014;7:23189.

Palència L, Malmusi D, De Moortel D, Artazcoz L, Backhans M, Vanroelen C, Borrell C. The influence of gender equality policies on gender inequalities in health in Europe. Soc Sci Med. 2014;117:25-33.

Altres publicacions

Artazcoz L. Aspectos metodológicos en la investigación sobre trabajo, género y salud. Areas: revista internacional de ciencias sociales. 2014;33:139-53.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Efectos de la Ley de Dependencia en la salud de las cuidadoras informales: análisis de sus percepciones y de las del personal sanitario que las atiende.

Autora de la tesina: María Salvador.
Direcció: Davide Malmusi i Maica Rodríguez.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2013.

Títol: Avaluació de la Llei de Dependència.
Autora de la tesina: María Abajo del Rincón.
Direcció: Maica Rodríguez i Davide Malmusi.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2013.

Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques

Objectius estratègics

- Determinació del paper de les desigualtats a nivell polític, sociocultural i econòmic tant en el desenvolupament de malalties com en la percepció de la salut.
- Estudi de les desigualtats segons la classe social en la mortalitat, la morbiditat i la salut percebuda i en l'evolució de les mateixes.
- Determinació del paper de les desigualtats geogràfiques (el districte, el barri o la secció censal de residència) en la percepció de la salut, la morbiditat i la mortalitat.

Projectes científics

Investigadora principal: Carme Borrell.
Títol: Evaluating the impact of structural policies on health inequalities and their social determinants and fostering change-SOPHIE.
Finançament: Unió Europea. Seventh Framework Programme.
Període de vigència: 2011-2015.

Investigadora principal: Carme Borrell.
Títol: Efectos de la crisis en la salud de la población y sus determinantes en España.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2014-2016.

Investigadora principal: Paula Santana (Coordinadora a l'ASPB: Carme Borrell).
Títol: Shaping european policies to promote health equity - EURO-HEALTHY.
Finançament: Unió Europea. Horizon 2020 Program.
Període de vigència: 2014-2017.

Publicacions en revistes indexades

Bartoll X, Palència L, Malmusi D, Suhrcke M, Borrell C. The evolution of mental health in Spain during the economic crisis. *Eur J Public Health*. 2014;24:415-8.

Benach J, Malmusi D, Yasui Y, Martínez JM. A new typology of policies to tackle health inequalities and scenarios of impact based on Rose's population approach. *J Epidemiol Community Health*. 2013;67:286-91.

Borrell C, Marí-Dell'Olmo M, Palència L, Gotsens M, Burström BO, Domínguez-Berjón F, Rodríguez-Sanz M, Dzúrová D, Gandarillas A, Hoffmann R, Kovacs K, Marinacci C, Martikainen P, Pikhart H, Corman D, Rosicova K, Saez M, Santana P, Tarkiainen L, Puigpinós R, Morrison J, Pasarín MI, Díez E. Socioeconomic inequalities in mortality in 16 European cities. *Scand J Public Health*. 2014;42:245-54.

Borrell C, Morrison J, Burstrom B, Pons-Vigués M, Hoffmann R, Gandarillas A, Martikainen P, Domínguez-Berjón MF, Tarkiainen L, Díez E. Comparison of health policy documents of European cities: are they oriented to reduce inequalities in health? *J Public Health Policy*. 2013;34:100-20.

Borrell C, Pons-Vigués M, Morrison J, Díez E. Factors and processes influencing health inequalities in urban areas. *J Epidemiol Community Health*. 2013;67:389-91.

Borrell C, Rodríguez-Sanz M, Bartoll X, Malmusi D, Novoa AM. The suffering of the population in the economic crisis of the Spanish State. *Salud Colect*. 2014;10:95-8.

Camprubí L, Díez E, Morrison J, Borrell C. The Ineq-Cities research project on urban health inequalities: knowledge dissemination and transfer in Spain. *Gac Sanit*. 2014;28:166-9.

Chung H, Ng E, Ibrahim S, Karlsson B, Benach J, Espelt A, Muntaner C. Welfare state regimes, gender, and depression: a multilevel analysis of middle and high income countries. *Int J Environ Res Public Health*. 2013;10:1324-41.

Díez E, Daban F, Pasarín M, Artazcoz L, Fuertes C, López MJ, Calzada N. Evaluation of a community program to reduce isolation in older people due to architectural barriers. *Gac Sanit*. 2014;28:386-8.

Díez E, Morrison J, Pons-Vigués M, Borrell C, Corman D, Burström B, Domínguez-Berjón F, Gandarillas A, Hoffmann R, Santana P, Camprubí L. Municipal interventions against inequalities in health: The view of their managers. *Scand J Public Health*. 2014;42:476-87.

Domínguez-Berjón MF, Rodríguez-Sanz M, Marí-Dell'Olmo M, Esnaola S, Prieto-Salceda MD, Duque I, Rodrigo MP; Grupo de Determinantes Sociales de la Salud de la Sociedad Española de Epidemiología. Use of area-level socioeconomic indicators in epidemiological research: experience in Spain and advancement opportunities. *Gac Sanit*. 2014;28:418-25.

Domingo-Salvany A, Bacigalupe A, Carrasco JM, Espelt A, Ferrando J, Borrell C; del Grupo de Determinantes Sociales de la Sociedad Española de Epidemiología. Proposals for social class classification based on the Spanish National Classification of Occupations 2011 using neo-Weberian and neo-Marxist approaches. *Gac Sanit*. 2013;27:263-72.

Eikemo TA, Hoffmann R, Kulik MC, Kulhánová I, Toch-Marquardt M, Menvielle G, Looman C, Jasilionis D, Martikainen P,

Lundberg O, Mackenbach JP; EURO-GBD-SE Consortium. How can inequalities in mortality be reduced? A quantitative analysis of 6 risk factors in 21 European populations. *PLoS One*. 2014;9:e110952.

Espelt A, Borrell C, Palència L, Goday A, Spadea T, Gnani R, Font-Ribera L, Kunst AE. Socioeconomic inequalities in the incidence and prevalence of type 2 diabetes mellitus in Europe. *Gac Sanit*. 2013;27:494-501.

Font-Ribera L, García-Contiente X, Davó-Blanes MC, Ariza C, Díez E, García Calvente MM, Maroto G, Suárez M, Rajmil L; Grupo de Determinantes Sociales de la Sociedad Española de Epidemiología. El estudio de las desigualdades sociales en la salud infantil y adolescente en España. *Gac Sanit*. 2014;28:316-25.

Gil-González D, Vives-Cases C, Borrell C, Agudelo-Suárez AA, Álvarez-Dardet C. Social determinants of self-perceived discrimination in Spain. *Public Health*. 2013;127:223-30.

Gil-González D, Vives-Cases C, Borrell C, Agudelo-Suárez AA, Davó-Blanes MC, Miralles J, Álvarez-Dardet C. Racism, other discriminations and effects on health. *J Immigr Minor Health*. 2014;16:301-9.

Gotsens M, Marí-Dell'Olmo M, Pérez K, Palència L, Borrell C; Other MEDEA Members. Trends in socio-economic inequalities in injury mortality among men in small areas of 26 Spanish cities, 1996-2007. *Accid Anal Prev*. 2013;51:120-8.

Gotsens M, Marí-Dell'Olmo M, Pérez K, Palència L, Martínez-Beneito MA, Rodríguez-Sanz M, Burström B, Costa G, Deboosere P, Domínguez-Berjón F, Dzúrová D, Gandarillas A, Hoffmann R, Kovacs K, Marinacci C, Martikainen P, Pikhart H, Rosicova K, Saez M, Santana P, Riegelning J, Schwierz C, Tarkiainen L, Borrell C. Socioeconomic inequalities in injury mortality in small areas of 15 European cities. *Health Place*. 2013;24:165-72.

Hoffmann R, Borsboom G, Saez M, Marí Dell'Olmo M, Burström B, Corman D, Costa C, Deboosere P, Domínguez-Berjón MF, Dzúrová D, Gandarillas A, Gotsens M, Kovács K, Mackenbach J, Martikainen P, Maynou L, Morrison J, Palència L, Pérez G, Pikhart H, Rodríguez-Sanz M, Santana P, Saurina C, Tarkiainen L, Borrell C. Social differences in avoidable mortality between small areas of

15 European cities: an ecological study. *Int J Health Geogr*. 2014;13:8.

Kulhánová I, Menvielle G, Bopp M, Borrell C, Deboosere P, Eikemo TA, Hoffmann R, Leinsalu M, Martikainen P, Regidor E, Rodríguez-Sanz M, Rychtaříková J, Wojtyniak B, Mackenbach JP. Socioeconomic differences in the use of ill-defined causes of death in 16 European countries. *BMC Public Health*. 2014;14:1295.

Kulhánová I, Bacigalupe A, Eikemo TA, Borrell C, Regidor E, Esnaola S, Mackenbach JP; Eurothine consortium. Why does Spain have smaller inequalities in mortality? An exploration of potential explanations. *Eur J Public Health*. 2014;24:370-7.

Kulik MC, Hoffmann R, Judge K, Looman C, Menvielle G, Kulhánová I, Toch M, Ostergren O, Martikainen P, Borrell C, Rodríguez-Sanz M, Bopp M, Leinsalu M, Jasilionis D, Eikemo TA, Mackenbach JP. Smoking and the potential for reduction of inequalities in mortality in Europe. *Eur J Epidemiol*. 2013;28:959-71.

Kulik MC, Menvielle G, Eikemo TA, Bopp M, Jasilionis D, Kulhánová I, Leinsalu M, Martikainen P, Ostergren O, Mackenbach JP; EURO-GBD-SE Consortium (Borrell C). Educational inequalities in three smoking-related causes of death in 18 European populations. *Nicotine Tob Res*. 2014;16:507-18.

Cornejo-Ovalle M, Costa-de-Lima K, Pérez G, Borrell C, Casals-Pedro E. Oral health care activities performed by caregivers for Institutionalized elderly in Barcelona-Spain. *Med Oral Patol Oral Cir Bucal*. 2013;18:e641-9.

Cornejo-Ovalle M, Pérez G, de Lima KC, Casals-Pedro E, Borrell C. Oral Health-Related Quality of Life in institutionalized elderly in Barcelona (Spain). *Med Oral Patol Oral Cir Bucal*. 2013;18:e285-92.

Macías F, Malmusi D, Borrell C. Different patterns by age-group and gender of socioeconomic inequalities in smoking in Colombia. *Nicotine Tob Res*. 2013;15:1745-55.

Malmusi D, Drbohlav D, Dzúrová D, Palència L, Borrell C. Inequalities in healthcare access by type of visa in a context of restrictive health insurance policy: the case of Ukrainians in Czechia. *Int J Public Health*. 2014;59:715-9.

Marí-Dell'Olmo M, Gotsens M, Borrell C, Martínez-Beneito MA, Palència L, Pérez G, Cirera L, Daponte A, Domínguez-Berjón F, Esnaola S, Gandarillas A, Lorenzo P, Martos C, Nolasco A, Rodríguez-Sanz M. Trends in socioeconomic inequalities in ischemic heart disease mortality in small areas of nine Spanish cities from 1996 to 2007 using smoothed ANOVA. *J Urban Health*. 2014;91:46-61.

Marí-Dell'Olmo M, Martínez-Beneito MA, Gotsens M, Palència L. A smoothed ANOVA model for multivariate ecological regression. *Stoch Environ Res Risk Assess*. 2014;28:695-706.

Martínez-Beneito MA, Zurriaga O, Botella-Rocamora P, Marí-Dell'Olmo M, Nolasco A, Moncho J, Daponte A, Domínguez-Berjón MF, Gandarillas A, Martos C, Montoya I, Sánchez-Villegas P, Taracido M, Borrell C. Do socioeconomic inequalities in mortality vary between different Spanish cities? a pooled cross-sectional analysis. *BMC Public Health*. 2013;13:480.

Mehdipanah R, Malmusi D, Muntaner C, Borrell C. An evaluation of an urban renewal program and its effects on neighborhood resident's overall wellbeing using concept mapping. *Health Place*. 2013;23:9-17.

Mehdipanah R, Rodríguez-Sanz M, Malmusi D, Muntaner C, Díez E, Bartoll X, Borrell C. The effects of an urban renewal project on health and health inequalities: a quasi-experimental study in Barcelona. *J Epidemiol Community Health*. 2014;68:811-7.

Morrison J, Pons-Vigüés M, Bécares L, Burström B, Gandarillas A, Domínguez-Berjón F, Díez E, Costa G, Ruiz M, Pikhart H, Marinacci C, Hoffmann R, Santana P, Borrell C; partners from the INEQ-Cities Project. Health inequalities in European cities: perceptions and beliefs among local policymakers. *BMJ Open*. 2014;4:e004454.

Palència L, Espelt A, Rodríguez-Sanz M, Rocha KB, Pasarín MI, Borrell C. Trends in social class inequalities in the use of health care services within the Spanish National Health System, 1993-2006. *Eur J Health Econ*. 2013;14:211-9.

Palència L, Espelt A, Cornejo-Ovalle M, Borrell C. Socioeconomic inequalities in the use of dental care services in Europe: what is the role of public coverage? *Community Dent Oral Epidemiol*. 2014;42:97-105.

Pérez G, Rodríguez-Sanz M, Cirera E, Pérez K, Puigpinós R, Borrell C. Commentary: approaches, strengths, and limitations of avoidable mortality. *J Public Health Policy*. 2014;35:171-84.

Pérez G, Rodríguez-Sanz M, Domínguez-Berjón F, Cabeza E, Borrell C. Indicators to monitor the evolution of the economic crisis and its effects on health and health inequalities. *SESPAS report 2014*. *Gac Sanit*. 2014; 28:124-31

Pons-Vigués M, Díez E, Morrison J, Salas-Nicás S, Hoffmann R, Burstrom B, van Dijk JP, Borrell C. Social and health policies or interventions to tackle health inequalities in European cities: a scoping review. *BMC Public Health*. 2014;14:198.

Rius A, Artazcoz L, Guisasaola L, Benach J. Visual impairment and blindness in spanish adults: geographic inequalities are not explained by age or education. *Ophthalmology*. 2014;121:408-16.

Rocha KB, Pérez K, Rodríguez-Sanz M, Alonso J, Muntaner C, Borrell C. Inequalities in the use of services provided by psychiatrists in Spain: a multilevel study. *Psychiatr Serv*. 2013;64:901-7.

Rocha KB, Muntaner C, González Rodríguez MJ, Baksai PB, Vallebuona C, Borrell C, Solar O. Social class, health inequalities, and health-related behaviors of working people in Chile. *Rev Panam Salud Publica*. 2013;33:340-8.

Rocha KB, Muntaner C, Solar O, Borrell C, Bernaldes P, González MJ, Ibañez C, Benach J, Vallebuona C. Social class, psychosocial occupational risk factors, and the association with self-rated health and mental health in Chile. *Cad Saude Publica*. 2014;30:2219-34.

Rocha KB, Rodríguez-Sanz M, Pérez K, Obiols JE, Borrell C. Inequalities in the utilization of psychiatric and psychological services in Catalonia: a multilevel approach. *Adm Policy Ment Health*. 2013;40:355-63

Rodríguez-Fonseca M, Palència L, Mari-Dell'Olmo M, Gandarillas A, Domínguez-Berjón MF, Gotsens M, Rodríguez-Sanz M, Borrell C. Evolution of socio-economic inequalities in mortality in small geographical areas of the two largest cities in Spain (Barcelona and Madrid), 1996-2007. *Public Health*. 2013;127:916-21.

Villalonga-Olives E, Mari-Dell'Olmo M, Gotsens M, Ramos M, Ramon J, Cabeza E, Borrell C. Analysis of inequalities in mortality in small areas: obstacles to overcome. *Gac Sanit*. 2013;27:378-80.

Xu Y, Dadvand P, Barrera-Gómez J, Sartini C, Mari-Dell'Olmo M, Borrell C, Medina-Ramón M, Sunyer J, Basagaña X. Differences on the effect of heat waves on mortality by sociodemographic and urban landscape characteristics. *J Epidemiol Community Health*. 2013;67:519-25.

Altres publicacions

Borrell C, Camprubí L, Ferrelli R. Informe de revisión y recomendaciones para: Rivillas JC, Mesa DC, Ospina ML (Coords). Observatorio de desigualdades y equidad en salud. ODES Colombia. Bogotá: Ministerio de Salud y Protección Social; 2014.

Martín JC, Buxó M, Vergara M, Yasui Y, Cleries R, Borrell C, Español E; Grupo MEDEA. Atlas de mortalidad en municipios y unidades censales en España (1948-2004). 1ª ed. Barcelona: Fundación BBVA; 2013.

Novoa AM, Ward J, Malmusi D, Díaz F, Darnell M, Trilla C, Bosch J, Borrell C. Salut i habitatge en població vulnerable. Mostra de persones ateses per Càritas Diocesana de Barcelona. Barcelona: Càritas Diocesana de Barcelona; 2013.

Novoa AM, Malmusi D, Ward J, Díaz F, Bosch J, Darnell M, Trilla C, Borrell C. Living and housing conditions and health status among people attended by Caritas Barcelona and living in substandard housing. Brussels: European Network of Homeless Health Workers (ENHW-FEANTSA); 2014.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Urban Renewal and Health: The effects of the Neighbourhoods Law on health and health inequalities in Barcelona.
Autora de la tesi: Roshanak Mehdipanih.
Direcció: Carme Borrell i Carles Muntaner.
Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2014.

Títol: Salud bucal y su atención en las personas mayores institucionalizadas de Barcelona y el impacto en su calidad de vida.
Autor de la tesi: Marco Antonio Cornejo.

Direcció: Glòria Pérez i Carme Borrell.
Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona 2014.

Títol: Encuesta de salud infantil en la comunidad gitana de Asturias.
Autora de la tesina: Sonia López Villar.
Direcció: Elia Díez.
Màster de Salut Internacional, Universitat Autònoma de Barcelona.
Barcelona, 2014.

Premis i altres

Gotsens M. V premi del grup EJE a les millors contribucions en el camp de la epidemiologia i la salut pública en la modalitat B: millor article científic, pel treball: "Socioeconomic inequalities in injury mortality in small areas of 15 European cities". Any 2014.

Borrell C et al. Grup de Determinants socials de la salut i les desigualtats en salut. Grup de Recerca Consolidat reconegut per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris de la Generalitat de Catalunya pel període 2014-2018.

Salut sexual i reproductiva

Objectius estratègics

- Disseny d'un pla d'actuacions de salut comunitària adreçat a poblacions específiques en situació d'especial vulnerabilitat, com seria el cas de dones en edat reproductiva, les dones gestants, els nadons i els infants.
- Anàlisi de factors relacionats amb el control de l'embaràs, el part i el puerperi (baix pes en néixer, prematuritat, embaràs adolescent, control de l'embaràs, etc.).
- Anàlisi de les desigualtats en salut sexual i reproductiva.
- Detecció precoç, estudi i foment del registre de defectes congènits dels nadons.

Projectes científics

Investigadora principal: Glòria Pérez.
Títol: El papel de la sexualidad en el envejecimiento activo y saludable: evidencia e intervenciones efectivas.
Finançament: RecerCaixa.
Període de vigència: 2011-2013.

Investigadora principal: Glòria Pérez.
Títol: El efecto de la crisis económica en la salud sexual y reproductiva y en las desigualdades sociales y económicas en España y sus Comunidades Autónomas.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2014-2016.

Publicacions en revistes indexades

Castellanos-Torres E, Álvarez-Dardet C, Ruiz-Muñoz D, Pérez G. Social determinants of sexual satisfaction in Spain considered from the gender perspective. *Ann Epidemiol*. 2013;23:150-6.

Gutarra-Vilchez R, Santamariña-Rubio E, Salvador J, Borrell A. Birth defects in Medically Assisted Reproduction pregnancies in the city of Barcelona. *Prenat Diagn*. 2014;34:327-34.

Khoshnood B, Loane M, Garne E, Addor MC, Arriola L, Bakker M, Barisic I, Bianca S, Boyd P, Calzolari E, Doray B, Draper E, Gatt M, Haeusler M, Melve KK, Latos-Bielenska A, McDonnell B, Mullaney C, Nelen V, O'Mahony M, Pierini A, Queisser-Luft A, Randrianaivo H, Rankin J, Rissmann A, Salvador J, Tucker D, Verellen-Dumoulin C, Wellesley D, Zymak-Zakutnya N, Dolk H. Recent decrease in the prevalence of congenital heart defects in Europe. *J Pediatr*. 2013;162:108-13.e2.

Loane M, Morris JK, Addor MC, Arriola L, Budd J, Doray B, Garne E, Gatt M, Haeusler M, Khoshnood B, Klungsøyr Melve K, Latos-Bielenska A, McDonnell B, Mullaney C, O'Mahony M, Queisser-Wahrendorf A, Rankin J, Rissmann A, Rounding C, Salvador J, Tucker D, Wellesley D, Yevtushok L, Dolk H. Twenty-year trends in the prevalence of Down syndrome and other trisomies in Europe: impact of maternal age and prenatal screening. *Eur J Hum Genet*. 2013;21:27-33.

Ruiz-Muñoz D, Pérez G. Women's socioeconomic factors associated to the choice of contraceptive method in Spain. *Gac Sanit*. 2013;27:64-7.

Ruiz-Muñoz D, Wellings K, Castellanos-Torres E, Álvarez-Dardet C, Casals-Cases M, Pérez G. Sexual health and socioeconomic-related factors in Spain. *Ann Epidemiol*. 2013;23:620-8.

Schembari A, Nieuwenhuijsen MJ, Salvador J, de Nazelle A, Cirach M, Dadvand P, Beelen R, Hoek G, Basagaña X, Vrijheid M. Traffic-related air pollution and congenital anomalies in Barcelona. *Environ Health Perspect*. 2014;122:317-23.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Socioeconomic inequalities in sexual and reproductive health in Spain.
Autora de la tesi: Dolores Ruiz Muñoz.
Direcció: Glòria Pérez.
Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2013.

Títol: Complicaciones y tratamiento después del aborto medicamentoso dispensado a través de un servicio de telemedicina a mujeres de América Latina.
Autora de la tesina: Sara Larrea.
Direcció: Glòria Pérez i Laia Palència.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2013.

Títol: Conocimiento y uso de métodos anticonceptivos entre las usuarias de un programa de consejo contraceptivo en tres zonas desfavorecidas de Barcelona.
Autora de la tesina: Lluïsa Estruga.
Direcció: Elia Díez.
Diplomat en Salut Pública, Universitat de Barcelona.
Barcelona, 2013.

Títol: Evaluación de una intervención comunitaria de consejo de contracepción en adolescentes de barrios con privación socioeconómica.
Autora de la tesina: Laia Nebot.
Direcció: Elia Díez.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2013.

Títol: L'evolució de les desigualtats socials i econòmiques en les conductes sexuals de risc dels adolescents de la ciutat de Barcelona.
Autora de la tesina: Laia Álvarez.
Direcció: Glòria Pérez.
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra.
Barcelona, 2014.

4 Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i Serveis a la Comunitat

Línies de recerca

Aquesta àrea de recerca es focalitza en la col·laboració amb els diversos àmbits assistencials de la ciutat, especialment pel que fa als serveis a la comunitat: serveis hospitalaris, atenció primària i atenció a drogodependències.

Objectius estratègics

- Anàlisi de l'efectivitat de determinades mesures preventives realitzades des de l'atenció primària.
- Disseny d'estratègies d'intervenció, en diferents àmbits, dirigides a l'atenció a les drogodependències: territorialització, política de disminució de risc, protocols de col·laboració amb institucions i programes, avaluació de l'efectivitat de les intervencions breus, etc.
- Avaluació de l'efectivitat de la xarxa assistencial per a l'atenció a les drogodependències.
- La monitorització de la situació de salut a la ciutat de Barcelona a través de la realització d'enquestes de salut, l'informe de salut anual, l'anàlisi de les estadístiques vitals, la producció anual d'indicadors per Àrees Bàsiques de Salut i per sectors sanitaris, entre d'altres.
- Avaluació de la gestió en salut pública.

Publicacions en revistes indexades

Bermúdez-Tamayo C, Pérez G, Vives-Cases C; en nombre del Comité editorial de Gaceta Sanitaria. Opinion of the partners of SESPAS on Gaceta Sanitaria. Gac Sanit. 2013;27:196-8.

Borrell C, Domínguez-Berjón MF, Alvarez-Dardet C, Bermúdez-Tamayo C, Godoy P, López MJ, Negrín MA, Pérez G, Pérez-Farinos N, Rodríguez M, Ruano A, Vives-Cases C, García AM. Gaceta Sanitaria in 2012. Gac Sanit. 2013;27:1-4.

Borrell C, Domínguez-Berjón F, Galán I, Fernández E. Farewell to paper in Gaceta Sanitaria. Gac Sanit. 2013;27:479.

Borrell C, Domínguez-Berjón MF, Alvarez-Dardet C, Bermúdez-Tamayo C, Godoy P, López MJ, Negrín MÁ, Pérez G, Pérez-Farinos N, Ruano A, Cases CV, García AM. Gaceta Sanitaria in 2013: changes, challenges and uncertainties. Gac Sanit. 2014;28:96-9.

Casajuana Kögel C, Cofiño R, López MJ. Evaluation of the Health Observatory of Asturias (Spain): web and social network metrics and health professionals' opinions. Gac Sanit. 2014;28:183-9.

Espelt A, Viladrich C, Doval E, Aliaga J, García-Rueda R, Tarrega S. Fair use of tests in health sciences. Gac Sanit. 2014;28:408-10.

García-Continente X, Pérez-Giménez A, López MJ, Nebot M. Potential selection bias in telephone surveys: landline and mobile phones. Gac Sanit. 2014;28:170-2.

López MJ, Continente X. Being young and working as an epidemiologist: synergy between risk factors? Gac Sanit. 2014;28:1-3.

Pasarín MI, Díez E. Community health: action needed. Gac Sanit. 2013;27:477-8.

Pasarín MI, Berra S, González A, Segura A, Tebé C, García-Altés A, Vallverdú I, Starfield B. Evaluation of primary care: The "Primary Care Assessment Tools - Facility version" for the Spanish health system. Gac Sanit. 2013;27:12-8.

Ramos P, Pasarín MI, Artazcoz L, Díez E, Juárez O, González I. Healthy and participative schools: evaluation of a public health strategy. Gac Sanit. 2013;27:104-10.

Serral G, Puigpinós-Riera R, Maydana E, Pons-Vigués M, Borrell C. Perception of healthcare professionals on the Breast Cancer Screening Programme in Barcelona. Rev Calid Asist. 2013;28:244-53.

Vives-Cases C, Domínguez Berjón F, Borrell C; en nombre del Comité Editorial de Gaceta Sanitaria. A new Gaceta Sanitaria guideline: basic recommendations for the publication of qualitative studies. Gac Sanit. 2013;27:290-1.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Intervencions de promoció de la salut mitjançant la utilització de TIC's: avaluació de l'Observatori de Salut d'Astúries. Autora de la tesina: Cristina Casajuana. Direcció: María José López. Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2013.

Premis i altres

López MJ et al. Grup d'Avaluació de polítiques i programes de Salut Pública. Grup de Recerca Consolidat reconegut per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris de la Generalitat de Catalunya pel període 2014-2018.

5 Àrea de Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents

Línies de recerca

Sota aquest epígraf s'inclou la recerca orientada a l'estudi de totes aquelles malalties importades (immigrants, cooperants, viatgers), així com de la situació de salut dels immigrants a la ciutat. També inclou projectes de recerca desenvolupats en països de renda baixa.

Objectius estratègics

- Avaluació de les necessitats de salut prioritàries en certes àrees i països de renda baixa, camps de refugiats, etc.
- Estudi de les característiques diferencials de malalties com tuberculosi, VIH/Sida, en immigrants estrangers que resideixen a l'àrea de Barcelona.
- Descripció i control de malalties importades (immigrants, cooperants, viatgers, etc.).
- Estudi de l'epidemiologia de les malalties emergents a Barcelona.

Projectes científics

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: País de probable adquisició de la infecció por VIH y barreras de acceso a la prevención y a la prueba de VIH de la población inmigrante en España.
Finançament: Fundación para la Investigación y Prevención del Sida en España (FIPSE).
Període de vigència: 2011-2013.

Investigador principal: Huibert A.P. Pols (Coordinador a l'ASPB: Joan A. Caylà).
Títol: Screening for Hepatitis B and C among migrants in the European Union.
Finançament: Unió Europea. Executive Agency for Health and Consumers.
Període de vigència: 2011-2014.

Investigador principal: Joan A. Caylà.
Títol: Cribado de las enfermedades transmisibles en población inmigrante de un barrio con bajo nivel socioeconómico: comparación de dos estrategias.
Finançament: Instituto de Salud Carlos III.
Període de vigència: 2013-2015.

Publicacions en revistes indexades

Barriónuevo-Rosas L, Palència L, Borrell C. How does type of health insurance affect receipt of Pap testing in Peru?. Rev Panam Salud Publica. 2013;34:393-400.

Franch-Nadal J, Martinez-Sierra MC, Espelt A, Sagarra-Busquets E, Patitucci-Gomez F, Goday-Arno A. The Diabetic Immigrant: Cardiovascular Risk Factors and Control. Contributions of the IDIME Study. Rev Esp Cardiol 2013;66:39-46.

Godoy P, Caylà JA, Carmona G, Camps N, Álvarez J, Rodés A, Altet N, Pina JM, Barrabeig I, Orcau À, Parron I, Alsedà M, March J, Follia N, Minguell S, Domínguez À; Working Group on Study of Contacts of Tuberculosis Patients of Catalonia (FIS 04/2109). Immigrants do not transmit tuberculosis more than indigenous patients in Catalonia (Spain). Tuberculosis. 2013;93:456-60.

Rodríguez M, Monedero I, Caminero JA, Encarnación M, Domínguez Y, Acosta I, Muñoz E, Camilo E, Martínez-Selmo S, de los Santos S, del Granado M, Casals M, Caylà JA, Marcelino B. Successful management of multidrug-resistant tuberculosis under programme conditions in the Dominican Republic. Int J Tuberc Lung Dis. 2013;17:520-5.

Rosińska M, Marzec-Bogustawska A, Janiec J, Smoleń-Dzirba J, Wąsik T, Gniewosz J, Zalewska M, Murphy G, McKinney E, Porter K; CASCADE Collaboration In Eurocoord (Caylà JA). High percentage of recent HIV infection among HIV-positive individuals newly diagnosed at voluntary counseling and testing sites in Poland. AIDS Res Hum Retroviruses. 2013;29:805-13.

Simmons R, Semenenko I, Tolpina M, Tereschenko R, Kotlik L, Zasyptka L, Murphy G, McKinney E, Copas A, Malyuta R, Porter

K, CASCADE collaboration in Eurocoord (García de Olalla P, Caylà JA). High Percentage of Recent HIV Infection Leading to Onward Transmission in Odessa, Ukraine Associated with Young Adults. AIDS. 2014;18: 411-8.

Altres publicacions

Caylà JA, Millet JP, Orcau A, del Baño L, Simón P, Masdeu E. The current status of tuberculosis in the World: the influence of poverty, prisons, HIV, immigration and control programmes. A: Nor NM, Acosta A, Sarmiento ME, editors. The Art & Science of Tuberculosis Vaccine Development. 2a ed. Malaysia: Oxford University Press; 2014. p:31-53.

Malmusi D, Gotsens M. (coordinadors). Estado de salud, determinantes y uso de servicios de la población inmigrada en España. Encuestas Nacionales de Salud 2006 y 2012. Madrid: CIBERESP; 2014.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Hacia un mejor control de la tuberculosis multidrogoresistente en países en desarrollo.
Autor de la tesi: Ignacio Monedero Recuero.
Direcció: Joan A. Caylà i Rafael Vidal.
Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2013.

Títol: Evaluación de los problemas de calidad en la atención de pacientes con dengue y malaria en Colombia.
Autora de la tesina: Carolina Bernal Rodríguez.
Direcció: Gabriel Carrasquilla, Anna Berenguera i Joan Pau Millet.
Màster en Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2014.

L'ASPB organitza i participa en un gran nombre de cursos i manté col·laboracions amb diferents institucions acadèmiques, la qual cosa configura una àmplia oferta docent pròpia, especialment de postgrau, tant de doctorat com de màster.

Dins de l'ASPB hi ha una continua formació d'investigadors que treballen en projectes de recerca, així com d'alumnes en pràctiques de diferents assignatures relacionades amb la Salut Pública. A més, des de l'any 2005 i, mitjançant un conveni de col·laboració, l'ASPB és un dispositiu de docència de la Unitat Docent de Medicina Preventiva i Salut Pública (MP i SP). Inicialment el dispositiu era format per l'ASPB, el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària, l'Institut de Prestacions d'Assistència Mèdica al Personal Municipal i la Universitat Pompeu Fabra. L'any 2014 es va signar un nou conveni per tal d'actualitzar les condicions de la Unitat Docent, formant part de la Unitat Docent en l'actualitat, l'ASPB, el Consorci Mar Parc de Salut de Barcelona, la Universitat Pompeu Fabra i el Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental. Com a dispositiu, l'ASPB participa en la formació d'especialistes en Medicina Preventiva i Salut Pública en el sistema de formació MIR del Sistema Nacional de Salut, acollint als estudiants durant la seva rotació. La rotació a l'ASPB es fa durant 12 mesos repartits en mòduls de 4 mesos i en rotacions per tres serveis. Els serveis implicats directament en la formació dels MIR de MP i SP són: Epidemiologia, Sistemes d'Informació Sanitària, Avaluació i Mètodes d'Intervenció, Programes i Intervencions Preventives, Salut Comunitària i Prevenció i Atenció a les Drogodependències. A més, l'ASPB també té EIR d'Infermeria Familiar i Comunitària i MIR de Psiquiatria.

D'altra banda, un conveni signat amb la Universitat Pompeu Fabra facilita la col·laboració entre ambdues institucions en el desenvolupament del Màster de Salut Pública. Així, l'ASPB participa en el consell de direcció i coordinació i en el consell acadèmic, a més a més de participar en la docència de diverses assignatures (essent diversos professionals de l'ASPB professors associats de la UPF). El conveni també menciona com l'ASPB disposa de 4 beques cada any per facilitar que 4 persones puguin estudiar el màster, donant preferència als treballadores /es o investigadors en formació de l'ASPB i també que estudiants del màster facin pràctiques a l'ASPB.

L'ASPB també manté un conveni de col·laboració amb la Universitat Johns Hopkins dels Estats Units que facilita, que l'últim trimestre de cada any, es desenvolupi el "Johns Hopkins Fall Institute In Health Policy and Management" que ofereix cursos d'interès pels treballadores i treballadores de salut pública. Els cursos són en anglès i s'imparteixen per professorat de la Universitat Johns Hopkins i també per professorat tant de l'ASPB com de la Universitat Pompeu Fabra. Fruit d'aquest conveni, diversos professionals de l'ASPB són professors associats de la Universitat Johns Hopkins.

Els diferents cursos realitzats per professionals de l'ASPB durant els anys 2013 i 2014 es presenten a continuació al Quadre 3. S'han estructurat segons la direcció i la docència de cursos de formació universitària, col·laboracions i convenis de pràctiques i cursos en cicles formatius. Pel que fa a la docència de formació universitària cal assenyalar que s'ha col·laborat amb la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat de Barcelona i la Universitat Ramon Llull. Al quadre 4 hi ha els principals indicadors de docència dels últims 5 anys.

Quadre 3. Activitats de docència a l'ASPB

Direcció i docència d'assignatures de postgrau (crèdits):

Universitat/Centre	Curs	Assignatura
U. Pompeu Fabra (UPF)	Màster Salut Pública	Epidemiologia I Estadística I Promoció de la salut Salut comunitària Vigilància de la Salut Pública Epidemiologia i prevenció de les malalties transmissibles Avaluació de polítiques i programes preventius Gestió de la Salut Pública Salut pública local Salut i societat Epidemiologia social
	Diplomat en Salut Pública (IDEC)	Epidemiologia de les malalties transmissibles Protecció de la salut Vigilància de la Salut Pública Epidemiologia Estadística Promoció de la salut Determinants socials i desigualtats en salut
	Màster en Polítiques Públiques (IDEC)	Desigualtats en salut
Johns Hopkins Fall Institute	Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy (novembre 2013)	• Problem Solving in Public Health • Epidemiologic Applications of GIS • Communication Strategies for Sexual Risk Reduction • Clinical Trials Management • Introduction to Health Survey Research Methods • Concepts in Qualitative Research for Social and Behavioral Sciences • Realist Methods: Synthesis and Evaluation
	Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy (novembre 2014)	• Climate Change and Health • Spatial Analysis and GIS I • Problem Solving in Public Health • Housing and Policies to Tackle Health Inequalities: History, Research and Policy • The Tools of Public Health Practice • The Causes and Consequences of Obesity • Epidemiologic Inference in Outbreak Investigations • Practical Skills in Conducting Research in Clinical Epidemiology and Investigation • Prevention of Mental Disorders: Public Health Interventions
Escola de Salut Pública de Menorca 2013		Nuevas técnicas para la evaluación de procesos en Salud pública: del análisis de webs y redes sociales a la metodología cualitativa
U.de Barcelona (UB)	Màster en Drogodependències	Epidemiologia de les drogues
	Màster de Biodiversitat	Plagues ambientals - Vigilància i control
U. Ramon Llull (URL)	Facultat d'Educació i Treball Social Pere Tarrés	Salut i vulnerabilitat social

*Els cursos i les assignatures en negreta són dirigides o co-dirigides per l'ASPB.

Col.laboració en les pràctiques d'alumnes de diferents Centres:

Universitat/Centre	Curs/Facultat	Assignatura
U. Pompeu Fabra (UPF)	Màster Salut Pública	Practicum
U. Autònoma de Barcelona	Facultat de Veterinària	Higiene dels aliments Histologia i Anatomia Patològica
	Facultat de Biologia	Genètica i Microbiologia
	Facultat de Ciències	Practicum
	Facultat de Biociències	Practicum
	Facultat de Medicina	Màster en Salut i Benestar Comunitari
	Facultat de Psicologia	Salut Comunitària Practicum
Universitat de Barcelona	Facultat de Psicologia	MIR Psiquiatria / Drogodependències
	Facultat de Pedagogia	Practiques drogodependències
CSIC-Institut de diagnosi ambiental i estudis de l'aigua (IDAEA)		Laboratori d'espectrometria de masses/contaminants orgànics
IES Narcís Monturiol, IES Pompeu Fabra, IES Escola d'Hoteleria i Turisme de Barcelona, IES Mercè Rodoreda, IES La Guineueta, IES Lluïsa Cura, IES Pedraforca		Control Microbiològic d'Aigües i Aliments Vigilància i control de plagues urbanes
Universitat Pompeu Fabra	Ciències de la salut i de la vida	Nutrició

Quadre 4. Indicadors de docència, 2008-2014.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Cursos de pregrau amb participació docent (crèdits)	1	1	1	1	1	1	1
Cursos de postgrau amb participació docent (crèdits)	27	25	23	16	17	22	21
Cursos postgrau dirigits (crèdits)	15	15	15	12	13	17	17
Cursos Fall Campus JHU amb participació docent	8	10	11	11	12	7	9
Estudiants de postgrau i MIR aollits	4	4	14	15	20	31	29
Professionals ASPB amb nomenament acadèmic	6	7	8	8	8	8	8

L'ASPB, a més de la docència en el marc de la formació universitària, de pregrau i postgrau, i per la seva condició de referent en la Salut Pública imparteix gran nombre de cursos a diferents institucions. A més de a Jornades i Simposiums, l'ASPB rep gran quantitat de sol·licituds per a cursos i tallers

relacionats amb temes de gran actualitat i que marquen l'agenda política del nostre país: educació per la salut, violència psicològica a la feina, vigilància de la salut i prevenció de riscos laborals, estrès a l'escola, brots epidèmics, protecció de la salut, entre molts altres.

Annexos

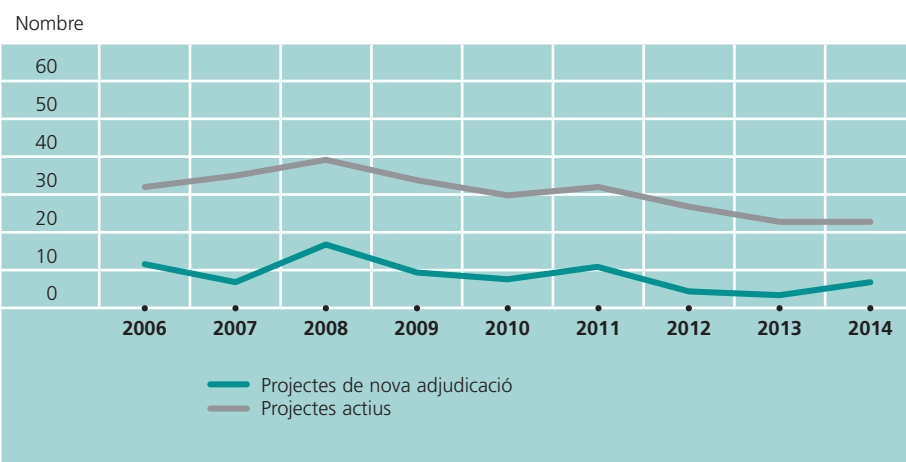
Annex 1. La recerca a l'ASPB en xifres

Taula 1. Producció científica per àrees de recerca, 2006-2014

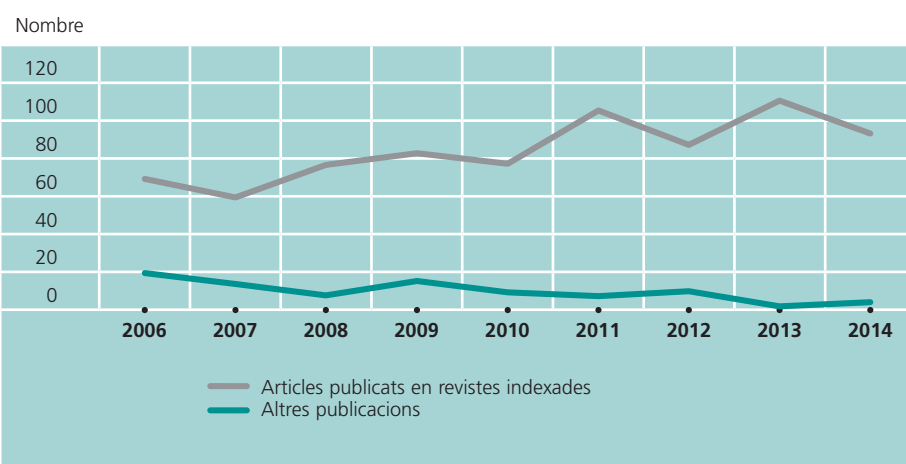
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Determinants de Salut										
Projectes de nova adjudicació	4	3	6	2	1	3	1	1	1	22
Projectes actius	12	14	15	10	8	9	7	7	5	-
Articles publicats en revistes indexades	18	19	23	25	22	24	22	25	30	208
Altres publicacions	4	3	0	0	1	1	3	0	0	12
Problemes de Salut										
Projectes de nova adjudicació	4	3	7	6	3	6	4	1	3	37
Projectes actius	10	12	15	18	13	14	14	10	11	-
Articles publicats en revistes indexades	24	17	31	34	25	44	39	39	26	279
Altres publicacions	6	4	4	8	7	5	0	0	0	34
Desigualtats en Salut										
Projectes de nova adjudicació	3	1	3	2	2	2	0	1	3	17
Projectes actius	7	8	8	5	6	7	4	3	5	-
Articles publicats en revistes indexades	9	13	14	15	22	22	13	32	30	170
Altres publicacions	8	5	2	4	1	0	6	2	3	31
Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i a la Comunitat										
Projectes de nova adjudicació	1	0	0	0	2	0	0	0	0	3
Projectes actius	2	1	0	0	2	2	2	0	0	-
Articles publicats en revistes indexades	15	8	6	5	7	12	9	8	5	75
Altres publicacions	1	2	0	1	0	1	1	0	0	6
Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents										
Projectes de nova adjudicació	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Projectes actius	1	0	1	1	1	0	0	3	2	-
Articles publicats en revistes indexades	2	2	2	3	0	2	3	5	1	20
Altres publicacions	0	0	1	2	0	0	0	0	0	3
Total										
Projectes de nova adjudicació	12	7	17	10	8	11	5	4	7	81
Projectes actius	32	35	39	34	30	32	27	23	23	-
Articles publicats en revistes indexades	68	59	76	82	76	104	86	109	92	752
Altres publicacions	19	14	7	15	9	7	10	2	3	86

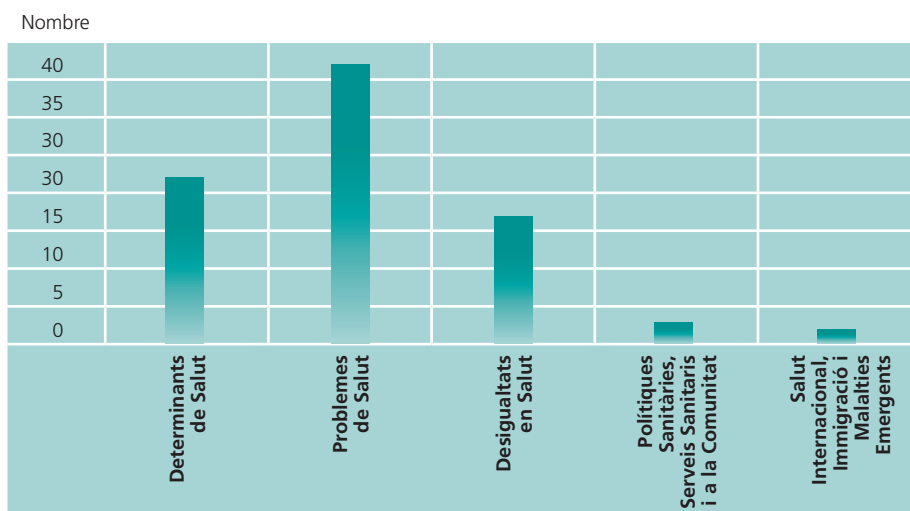
Gràfic 1. Evolució de la producció científica (projectes), 2006-2014

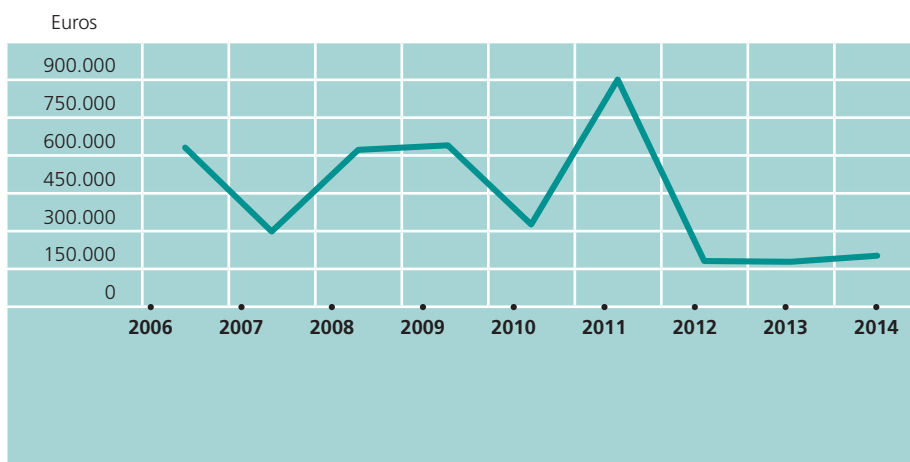
Gràfic 2. Evolució de la producció científica (publicacions), 2006-2014

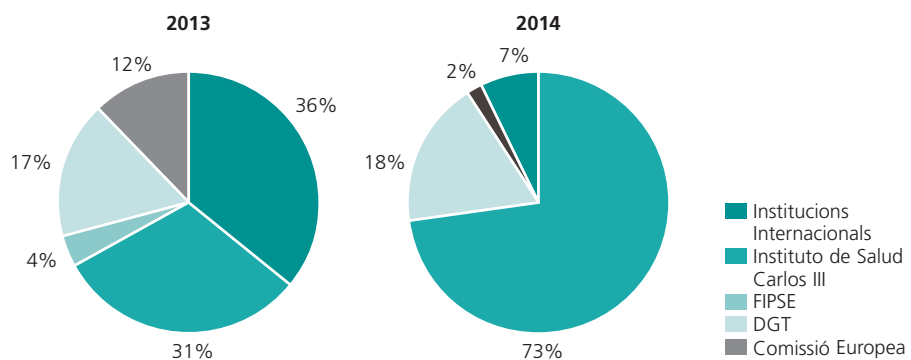
Gràfic 3. Projectes de nova adjudicació per àrea de recerca, 2006-2014

Gràfic 4. Ingressos per als projectes de nova adjudicació, 2006-2014

Gràfic 5. Ingressos per als projectes de nova adjudicació segons les entitats finançadores, 2013-2014

Taula 2. Producció científica de l'Àrea de Determinants de Salut, 2006-2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Comportaments i estils de vida										
Tabac										
Projectes de nova adjudicació	1	2	3	0	0	1	0	0	1	8
Projectes actius	2	7	9	4	3	3	2	1	1	-
Articles publicats en revistes indexades	6	5	8	16	7	9	7	9	6	73
Altres publicacions	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2
Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades										
Projectes de nova adjudicació	1	1	2	1	0	2	0	0	0	7
Projectes actius	3	4	5	4	2	3	3	4	2	-
Articles publicats en revistes indexades	10	11	8	7	5	9	9	6	15	80
Altres publicacions	3	0	0	0	0	0	1	0	0	4
Determinants de salut segons el grup d'edat										
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Projectes actius	1	1	0	0	1	1	2	1	1	-
Articles publicats en revistes indexades	0	1	1	2	3	2	0	2	1	12
Altres publicacions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments										
Projectes de nova adjudicació	2	0	1	1	0	0	0	1	0	5
Projectes actius	6	2	1	2	2	2	0	1	1	-
Articles publicats en revistes indexades	2	2	6	0	7	4	6	8	8	43
Altres publicacions	0	3	0	0	0	1	2	0	0	6
Total										
Projectes de nova adjudicació	4	3	6	2	1	3	1	1	1	22
Projectes actius	12	14	15	10	8	9	7	7	5	-
Articles publicats en revistes indexades	18	19	23	25	22	24	22	25	30	208
Altres publicacions	4	3	0	0	1	1	3	0	0	12

Taula 3. Producció científica de l'Àrea de Problemes de Salut, 2006-2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Salut laboral i risc psicosocial del treball										
Projectes de nova adjudicació	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Projectes actius	1	2	1	1	0	0	0	0	0	-
Articles publicats en revistes indexades	2	3	2	1	3	0	1	2	1	15
Altres publicacions	0	2	0	3	0	0	0	0	0	5
Malalties transmissibles										
VIH/sida										
Projectes de nova adjudicació	1	0	1	0	0	3	1	0	0	6
Projectes actius	1	1	2	1	1	4	4	4	2	-
Articles publicats en revistes indexades	7	6	7	5	3	8	9	9	4	58
Altres publicacions	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2
Tuberculosi										
Projectes de nova adjudicació	2	0	1	1	0	1	2	0	1	8
Projectes actius	5	5	3	3	3	3	4	4	5	-
Articles publicats en revistes indexades	4	0	3	6	8	12	7	8	5	53
Altres publicacions	5	0	3	4	3	1	0	0	0	16
Brots epidèmics										
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Projectes actius	1	1	1	1	0	3	1	0	0	-
Articles publicats en revistes indexades	1	0	4	6	2	9	7	8	4	41
Altres publicacions	1	1	1	1	1	0	0	0	0	5
Vacunes i altres malalties transmissibles										
Projectes de nova adjudicació	0	0	1	2	1	1	1	0	1	7
Projectes actius	0	0	1	3	3	1	2	0	1	-
Articles publicats en revistes indexades	0	3	7	10	3	8	9	8	4	52
Altres publicacions	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2
Total malalties transmissibles										
Projectes de nova adjudicació	3	0	3	3	1	5	4	0	2	21
Projectes actius	7	7	7	8	7	11	11	8	8	-
Articles publicats en revistes indexades	12	9	21	27	16	37	32	33	17	204
Altres publicacions	6	2	4	5	6	2	0	0	0	25
Lesions per causes externes										
Projectes de nova adjudicació	1	1	4	3	2	1	0	1	0	13
Projectes actius	1	2	6	8	6	3	3	2	2	-
Articles publicats en revistes indexades	5	5	3	5	5	4	4	4	8	43
Altres publicacions	0	0	0	0	1	3	0	0	0	4

Taula 4. Producció científica de l'Àrea de Problemes de Salut, 2006-2014 (continuació)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Càncer										
Projectes de nova adjudicació	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
Projectes actius	1	1	1	1	0	0	0	0	1	-
Articles publicats en revistes indexades	5	0	5	1	1	3	2	0	0	17
Altres publicacions	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total										
Projectes de nova adjudicació	4	3	7	6	3	6	4	1	3	37
Projectes actius	10	12	15	18	13	14	14	10	11	-
Articles publicats en revistes indexades	24	17	31	34	25	44	39	39	26	279
Altres publicacions	6	4	4	8	7	5	0	0	0	34

Taula 5. Producció científica de l'Àrea de Desigualtats en Salut, 2006-2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Desigualtats de gènere										
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Projectes actius	0	0	0	0	0	0	0	1	1	-
Articles publicats en revistes indexades	0	3	2	1	2	4	2	5	4	23
Altres publicacions	0	2	0	2	0	0	1	0	1	6
Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques										
Projectes de nova adjudicació	2	1	2	2	1	1	0	0	2	11
Projectes actius	5	6	6	4	4	4	3	1	3	-
Articles publicats en revistes indexades	9	5	9	7	16	9	9	22	24	110
Altres publicacions	7	3	2	1	1	0	5	2	2	23
Salut sexual i reproductiva										
Projectes de nova adjudicació	1	0	1	0	1	1	0	0	1	5
Projectes actius	2	2	2	1	2	3	1	1	1	-
Articles publicats en revistes indexades	0	5	3	7	4	9	2	5	2	37
Altres publicacions	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Totals										
Projectes de nova adjudicació	3	1	3	2	2	2	0	1	3	17
Projectes actius	7	8	8	5	6	7	4	3	5	-
Articles publicats en revistes indexades	9	13	14	15	22	22	13	32	30	170
Altres publicacions	8	5	2	4	1	0	6	2	3	31

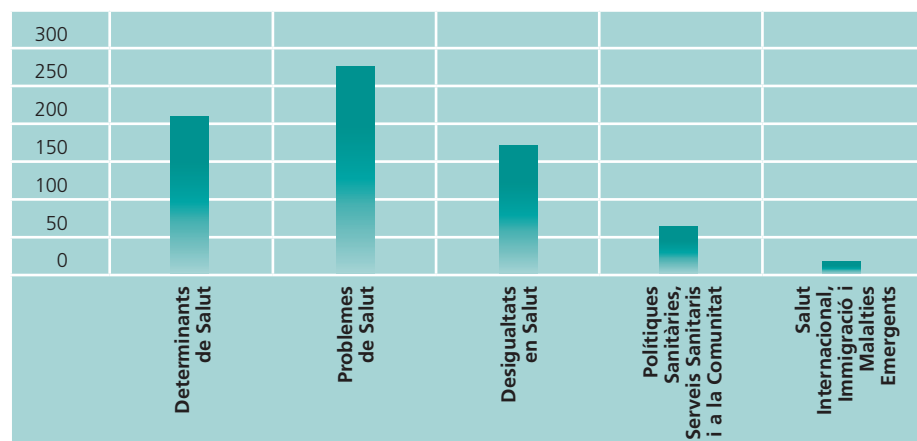
Taula 6. Producció científica de l'Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis sanitaris i a la Comunitat, 2006-2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Projectes de nova adjudicació	1	0	0	0	2	0	0	0	0	3
Projectes actius	2	1	0	0	2	2	2	0	0	-
Articles publicats en revistes indexades	15	8	6	5	7	12	9	8	5	75
Altres publicacions	1	2	0	1	0	1	1	0	0	6

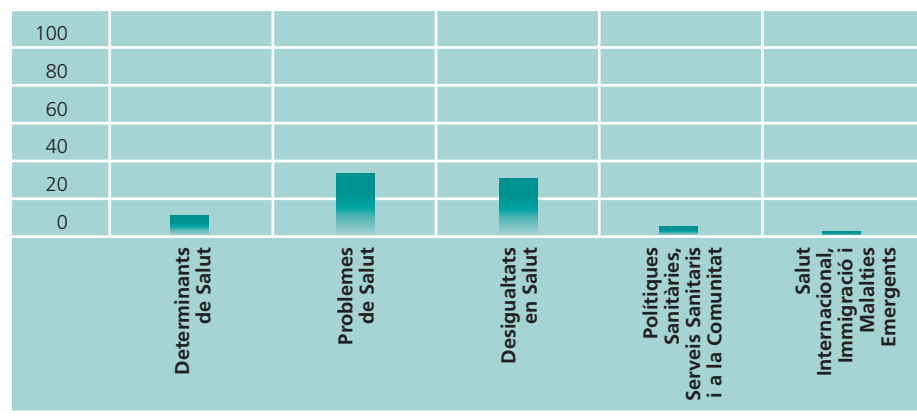
Taula 7. Producció científica de l'Àrea de Salut Internacional, Immigració i Malalties Emergents, 2006-2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Projectes de nova adjudicació	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Projectes actius	1	0	1	1	1	0	0	3	2	-
Articles publicats en revistes indexades	2	2	2	3	0	2	3	5	1	20
Altres publicacions	0	0	1	2	0	0	0	0	0	3

Gràfic 6. Articles publicats en revistes indexades per àrees de recerca, 2006-2014

Gràfic 7. Altres publicacions per àrees de recerca, 2006-2014

Annex 2. Índex d'investigadors i investigadores

Investigador/a (vinculació)	Institut i servei	Línies de recerca principals	Línies de recerca principals
Ariza, Carles	Promoció de la Salut: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Comportaments i estils de vida en joves. Tabac i cànnabis	CIBERESP- C3
Artazcoz, Lucia	Promoció de la Salut: Salut Laboral	Desigualtats de gènere, desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques. Salut laboral i risc psicosocial del treball	CIBERESP- C1
Bartoll, Xavier	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats socioeconòmiques. Enquestes de salut	
Borrell, Carme	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats socioeconòmiques i de gènere. Sistemes d'informació sanitària	CIBERESP- C1
Brugal, M. Teresa	Prevenició i Atenció a les Drogo dependències	Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades. Malalties transmissibles	
Caylà, Joan A.	Observatori de la salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles, tuberculosi, sida	CIBERESP- C2
Centrich, Francesc	Laboratori: Química	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Tabac	CIBERESP- C3
Cortès, Immaculada	Promoció de la Salut: Salut Laboral	Desigualtats de gènere. Salut laboral i risc psicosocial del treball	CIBERESP- C1
De Benito, Javier	Seguretat Alimentària: Control Alimentari de Mercats Centrals	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics	CIBERESP- C2
De Simon, Mercè	Laboratori: Microbiologia	Higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics	
Díez, Èlia	Promoció de la Salut: Programes i Intervencions Preventives	Comportaments i estils de vida. Malalties transmissibles. Desigualtats socioeconòmiques	CIBERESP- C1
Espelt, Albert	Prevenició i Atenció a les Drogo dependències	Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades.	
García de Olalla, Patricia	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles, salut internacional	CIBERESP- C2
Garcia, Mireia	Promoció de la Salut: Programes i Intervencions Preventives	Vacunes, malalties transmissibles, desigualtats socioeconòmiques	
Isern, Anna M. ¹	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics	
Juárez, Olga	Promoció de la Salut: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Determinants de salut, Comportaments i estils de vida en joves, Malalties transmissibles	CIBERESP- C3
López, M. José	Promoció de la Salut: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Determinants de salut, tabac. Polítiques sanitàries i serveis a la comunitat	CIBERESP- C3
Manzanares, Sandra	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles	CIBERESP- C2
Montalvo, Tomás	Vigilància i Control Ambiental: Vigilància i Control de Plagues Urbanes	Salut ambiental. Plagues urbanes	

Investigador/a (vinculació)	Institut i servei	Línies de recerca principals	Línies de recerca principals
Muñoz, Glòria	Laboratori: Química	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Tabac	CIBERESP- C3
Martín, Silvia	Promoció de la Salut: Programes i Intervencions Preventives	Comportaments i estils de vida, malalties transmissibles, desigualtats socioeconòmiques	
Novoa, Ana M.	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Accidents i lesions, desigualtats en salut. Habitatge i salut	
Orcau, Angels	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles: tuberculosi	CIBERESP- C2
Pañella, Helena	Vigilància i Control Ambiental: Qualitat i Intervenció Ambiental	Salut ambiental	CIBERESP- C2
Pasarín, M. Isabel	Promoció de la Salut: Salut Comunitària	Desigualtats socioeconòmiques i de gènere. Polítiques sanitàries i serveis a la comunitat. Atenció primària	CIBERESP- C1
Pellicer, Teresa	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental i higiene i seguretat dels aliments. Malalties transmissibles	
Pérez, Anna	Promoció de la Salut: Programes i Intervencions Preventives	Comportaments i estils de vida. Serveis a la comunitat	CIBERESP- C3
Pérez, Catherine	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Accidents i Lesions. Substàncies Psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades	CIBERESP- C1
Pérez, Glòria	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques. Salut sexual i reproductiva	CIBERESP- C1
Puigpinós, Rosa	Promoció de la Salut: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Desigualtats socioeconòmiques. Càncer. Immigració	CIBERESP- C3
Ramoneda, Montse	Seguretat Alimentària: Control Alimentari de Mercats Centrals	Higiene i seguretat dels aliments	
Ramos, Pilar	Promoció de la Salut: Salut Comunitària	Comportaments i estils de vida. Immigració. Salut mental. Serveis a la comunitat	
Rius, Cristina	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles: VIH/SIDA, brots epidèmics	CIBERESP- C2
Rodellar, Santiago	Seguretat Alimentària: Control Alimentari i Programes	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments	
Rodríguez, Maica	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats socioeconòmiques i de gènere. Mortalitat	CIBERESP- C1
Rúbies, Antoni	Laboratori: Química	Salut ambiental. Higiene i seguretat dels aliments	
Salvador, Joaquín	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Salut maternoinfantil. Desigualtats en salut	CIBERESP- C1

Investigador/a (vinculació)	Institut i servei	Línies de recerca principals	Línies de recerca principals
Santamariña, Elena	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Accidents i Lesions. Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades. Enquestes de salut.	CIBERESP- C1
Serral, Gemma	Promoció de la Salut: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Càncer de mama. Desigualtats socioeconòmiques.	CIBERESP- C3
Villalbí, Joan Ramon	Qualitat, Recerca i Docència	Tabac. Avaluació de polítiques i serveis	CIBERESP- C3

¹ Actualment no treballa a l'ASPB:
CIBER de Epidemiologia i Salut Pública (CIBERESP):
CIBERESP-C1: Responsable Carme Borrell
CIBERESP-C2: Responsable Joan A Caylà
CIBERESP-C3: Responsable M. José López

Annex 3. Índex d'investigadors i investigadores en formació

Nom i cognoms	Projecte/beca	Finançament	Investigador principal	Institut i servei
Bosque, Marina	Diagnòstic i comorbiditats en alcoholisme: Anàlisi de la mortalitat associada a la dependència a l'alcohol	Plan Nacional sobre Drogas	M. Teresa Brugal	Prevenió i Atenció a les Drogodependències
Camprubí, Lluís	Tipología de países europeos según las políticas para reducir las desigualdades de género en salud	ISCIII	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Casals, Martí	Vigilancia, prevención y control de enfermedades transmisibles	CIBERESP	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Cascant, Lorena	Observatorio de Desigualdades en la Salud	Ministerio de Sanidad y Consumo	Lucía Artazcoz	Promoció de la Salut: Salut Laboral
Castellano, Yolanda	Análisis de la mortalidad de una cohorte de consumidores de cocaína en tratamiento	CIBERESP	M. Teresa Brugal	Prevenió i Atenció a les Drogodependències
Continente, Xavier	Influencia de determinantes sociales, estilos de vida, bienestar emocional y uso de terapias no convencionales en la evolución del cáncer de mama en una cohorte de mujeres diagnosticadas en Barcelona	ISCIII	Rosa Puigpinós	Promoció de la Salut: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Gotsens, Mercè	Epidemiologia social i política. Anàlisi geogràfica	CIBERESP	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Horna, Olivia	A phase III contact tracing trial comparing the diagnostic performance of C-Tb to QuantiFERON-TB Gold In-Tube, in combination with a double blind randomized split body safety assessment of C-Tb versus 2T.U. Tuberculin PPD RT23 SSI	Agència de Salut Pública de Barcelona	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Malmusi, Davide	Evaluating the impact of structural policies on health inequalities and their social determinants, and fostering change	Unió Europea	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Marí, Marc	Epidemiologia social i política. Anàlisi geogràfica	CIBERESP	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Marín, Esther	Evaluating the impact of structural policies on health inequalities and their social determinants, and fostering change	Unió Europea	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Mehdipanah, Roshanak	Evaluating the impact of structural policies on health inequalities and their social determinants, and fostering change	Unió Europea	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Molas, Maria Ema	Efectividad de un programa piloto del estudio de contactos proactivo de las personas infectadas por el VIH	Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad	Patricia G. de Olalla	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Olabarria, Marta	Semi-separación de calzadas en carretera convencional: análisis de diferentes sistemas y evaluación de intervenciones ya realizadas	Dirección General de Tráfico	Catherine Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Oliveira, Inés	EU-HEP-SCREEN: Screening for Hepatitis B and C among migrants in the European Union	Unió Europea	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Palència, Laia	Evaluating the impact of structural policies on health inequalities and their social determinants, and fostering change	Unió Europea	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària

Nom i cognoms	Projecte/beca	Finançament	Investigador principal	Institut i servei
Ruiz, Dolores	El papel de la sexualidad en el envejecimiento activo y saludable: evidencia e intervenciones efectivas	RecerCaixa	Glòria Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Sánchez, Esther	Observatorio de Desigualdades en Salud (ODS)	Ministerio de Sanidad, Sevicios Sociales e Igualdad	Lucía Artazcoz	Promoció de la Salut: Salut laboral
Sánchez, Francesca	Evaluación de programas y políticas de salud pública	CIBERESP	M. José López	Promoció de la Salut: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Solano, Rubén	Importancia de adolescentes y adultos en la transmisión de la tos ferina en los domicilios	ISCIII	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Teixidó, Ester	Factores asociados al consumo de alcohol en jóvenes según lugar de origen y trayectoria migratoria familiar	Plan Nacional sobre Drogas	Anna Pérez	Promoció de la Salut: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Vargas, Hernán	EU-HEP-SCREEN: Screening for Hepatitis B and C among migrants in the European Union	Unió Europea	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia

CIBERESP: Centro de Investigación Biomédica en Red de Epidemiología y Salud Pública

ISCIII: Instituto de Salud Carlos III

La perspectiva científica en la ASPB

La Agencia de Salud Pública de Barcelona (ASPB), además de tener un papel de apoyo en el ejercicio de la autoridad sanitaria local, tiene funciones que se desarrollan en los ámbitos de la protección y la promoción de la salud, la vigilancia de la salud pública y la atención a las personas drogodependientes y principalmente son: conocer el estado de salud de la población y sus principales determinantes, desarrollar políticas para mejorar el estado de salud de la población y garantizar la prestación de servicios de salud pública.

La misión de la ASPB es velar por la salud de las personas residentes en Barcelona y visitantes, mediante:

- El conocimiento del estado de salud de la población y los factores que lo determinan;
- El desarrollo de políticas para mantener y mejorar la salud de la población;
- La garantía de la prestación de servicios en el terreno de la salud pública, asumiendo. Integralmente las tareas que se deriven para el ejercicio de la autoridad sanitaria en la ciudad.

La ASPB quiere integrar el concepto de “buena práctica” en salud pública a través de la promoción de la acción basada en la evidencia y la evaluación, así como de la investigación y de la formación, aspirando a promocionar, conjuntamente con las instituciones académicas, su contribución a la salud de la población. Del mismo modo, la ASPB quiere reforzar el liderazgo intersectorial de la acción en salud en la ciudad, en interacción con otras instituciones y entidades presentes en la ciudad y que pueden contribuir a sus fines. Su vocación es de colaboración con todos estos servicios, por lo que siempre buscará las fórmulas más apropiadas para cumplir su misión.

La visión de futuro de la ASPB es ser una organización de referencia en la gestión y la innovación en salud pública, con un liderazgo reconocido. Aspira a la excelencia en sus servicios, integrando la buena práctica en salud pública a través de la evaluación y la búsqueda de la calidad total.

La investigación, entendida como el conjunto de procesos sistemáticos que persiguen generar nuevo conocimiento que se pueda generalizar, constituye un elemento clave de la actividad de la ASPB. La investigación, así pues, se configura como un elemento esencial de apoyo a la buena práctica profesional, a través de la introducción de innovaciones como elemento mediador, y que se resume en la cultura de estrecha interrelación entre la Investigación-Innovación - Servicio de la ASPB. A su vez, esta práctica profesional se articula en torno al catálogo de productos y servicios de la ASPB (figura 1), e integra los conceptos de:

- salud pública basada en la evidencia;
- introducción de innovaciones;
- evaluación continua, interna y externa;
- difusión del nuevo conocimiento, y
- revisión periódica de la cartera de servicios con nuevos productos y servicios.

En este sentido, la ASPB se constituye como un marco privilegiado para el desarrollo de actividades de investigación estrechamente vinculadas a las acciones de salud pública y comunitaria que desde esta se desarrollan.

Objetivo de la memoria científica

El objetivo central de esta memoria es presentar de manera estructurada y sintética los principales proyectos y productos de la investigación y la docencia llevados a cabo desde la ASPB en los últimos dos años (2013-2014). Se describen, también, los diversos productos docentes que se han ido consolidando a partir de las actividades de investigación y de la práctica de la salud pública en sus diversas vertientes. Este documento pretende actualizar la memoria que se inició hace años y que recoge los productos de investigación y docencia desde 1997.

El documento se estructura en torno a cinco ejes principales:

- La organización de la investigación.
- Las áreas temáticas y líneas de investigación.
- Los proyectos con financiación externa.

- La producción científica.
- La actividad de docencia.

A continuación, se resumen las principales contribuciones de estos dos años en cada uno de los apartados mencionados.

La organización de la investigación

Las actividades de investigación y docencia se encuentran bajo la responsabilidad de la Dirección de Calidad, Investigación y Docencia, una dirección transversal. Para el logro de sus funciones, la Dirección de Calidad, Investigación y Docencia dispone de manera muy especial de la estrecha participación de la Comisión de Investigación y Docencia, así como de la Dirección de Recursos, a través de la cual se gestionan los aspectos vinculados a contrataciones, becas, gestión económica, asesoramiento jurídico, servicios logísticos e informática. Cabe destacar, también, que el área de comunicación, aporta un apoyo fundamental en los diversos aspectos de la investigación que se llevan a cabo en nuestra organización.

Las áreas temáticas y líneas de investigación

Los diversos grupos de investigadores y de líneas de investigación se han ido consolidando en torno al catálogo de servicios y son los propios servicios de la ASPB los que, hasta ahora, enmarcan el desarrollo de una buena parte de los proyectos de investigación. Además, se ha ido produciendo una creciente colaboración transversal que rebasa los ámbitos organizativos formales, y que permite incorporar perfiles técnicos complementarios, ampliando el abordaje multidisciplinar de la investigación en salud pública (véase el índice de investigadores en el Anexo 2).

Esta colaboración permite estructurar la actividad de investigación en diversas áreas temáticas, que configuran un conjunto especializado de habilidades y de productos científicos y docentes sobre los que se basan la competitividad y la excelencia científica de nuestra organización. Las grandes áreas temáticas son las cinco siguientes:

- Determinantes de salud
- Problemas de salud
- Desigualdades en salud
- Políticas sanitarias, servicios sanitarios y servicios a la comunidad
- Salud internacional, inmigración y enfermedades emergentes

A su vez, cada una de estas áreas temáticas se divide en varias líneas y sublíneas especializadas. Hay que indicar que cada una de estas áreas, líneas y sublíneas incluye abordajes complementarios propios de las diversas disciplinas de la salud pública, entre las que destacan la epidemiología, los sistemas de información, los métodos analíticos y la evaluación de intervenciones preventivas y de promoción de la salud. Complementariamente, las diversas líneas, en muchos casos, hacen referencia a ámbitos comunitarios específicos, como el mundo del trabajo, el mundo educativo, los servicios sanitarios y sociales, la seguridad vial y el mundo asociativo.

A partir del año 2006 se pusieron en marcha los *Centros de Investigación Biomédica en Red* (CIBER) en el estado Español, siendo uno de ellos el *CIBER de Epidemiología y Salud Pública* (CIBERESP) que actualmente consta de 48 grupos de investigación de centros diferentes, tres de la ASPB (véase el cuadro 1 y el índice de investigadores en los Anexos 2 y 3).

Además, en la ASPB hay un grupo de investigación que pertenece a las Redes Temáticas de Investigación Cooperativa en Salud (RETICS), concretamente a la Red de Transtornos Adictivos (RTA).

La ASPB también forma parte del Instituto de Investigación Biomédica Sant Pau (IIB Sant Pau), Instituto de Investigación Sanitaria por parte del Ministerio de Ciencia e Innovación, junto con nueve instituciones más de la ciudad. La ASPB participa con 5 grupos de investigación que se encuentran dentro del área temática de Epidemiología, salud pública y servicios sanitarios y que son los que constan en el cuadro 2.

Los proyectos financiados

En el período de referencia de esta memoria se han financiado un total de 11 proyectos de investigación de nueva adjudicación, con una media anual de 23 proyectos activos (véase la tabla 1 y los gráficos 1-3 del Anexo 1). La distribución por área temática de los proyectos se resume en el gráfico 3 del Anexo 1, donde se puede observar que las áreas más activas han sido las relativas a problemas de salud (especialmente enfermedades transmisibles), a determinantes de la salud (especialmente drogas y alcohol) y a desigualdades en salud.

La financiación de estos proyectos ha supuesto un importe total en de casi cuatrocientos mil euros, con importes anuales similares a los del año 2012 (véanse los gráficos 4 y 5 del Anexo 1).

La producción científica

En el período 2013-2014 se han generado un total de 201 trabajos científicos publicados en revistas científicas indexadas. Por línea temática, se observa que las áreas y líneas que más han publicado han sido las relativas a problemas de salud (especialmente las enfermedades transmisibles), desigualdades en salud (concretamente las relativas a desigualdades socioeconómicas y geográficas) y determinantes de la salud (principalmente drogas y alcohol). En el Anexo 1 también se detalla esta información para cada una de las líneas y sublíneas temáticas (véanse las tablas 1 a 8 y los gráficos 6 y 7).

La actividad de docencia

Muchos de los diversos proyectos financiados han permitido la formación de personal investigador, especialmente de investigadores en formación predoctorales. En el período 2013-2014, se han formado 22 investigadores (véase el índice de investigadores en formación Anexo 3). La formación recibida ha permitido en varios casos la realización de tesis doctorales y tesinas de máster. Algunos de estos investigadores en formación actualmente

mantienen su vinculación con la ASPB y otros se han incorporado a otras organizaciones.

La oferta docente de la ASPB se presenta en un apartado específico. Cabe destacar la realización del "Fall Institut of Health Policy and Management" de la Universidad Johns Hopkins de Baltimore (Estados Unidos de América) en Barcelona, y también que profesionales de la ASPB puedan seguir haciendo estancias de corta duración en Baltimore. Asimismo, gracias al convenio de colaboración con la Universidad Pompeu Fabra, la ASPB participa en el consejo de dirección y coordinación y en el consejo académico del Máster de Salud Pública, además de participar en la docencia de varias asignaturas. Este convenio comporta que la ASPB disponga de 4 becas cada año para facilitar que 4 personas puedan hacer el máster, dando preferencia a los trabajadores/as o investigadores/as en formación de la ASPB.

Como novedad, en 2014 se ha firmado un convenio de colaboración entre el Institut d'Educació Contínua (IDEC), el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya y la ASPB para la realización conjunta del Diploma de postgrado en Salud Pública. La ASPB participa tanto en la docencia de varias asignaturas como en la dirección académica.

A esta oferta, se suma que, desde el año 2005, la ASPB es un dispositivo de docencia de la Unidad Docente del Parc Salut Mar-UPF-ASPB para la formación de especialistas en Medicina Preventiva y Salud Pública (MP y SP) en el sistema de formación MIR del Sistema Nacional de Salud.

Además, la ASPB mantiene múltiples convenios de colaboración con otras entidades y universidades. Destacan los convenios con las Facultades de Veterinaria, Psicología y Medicina de la UAB, las Facultades de Química y Psicología de la UB así como convenios con el CSIC y diversos IES para la formación práctica de estudiantes de formación profesional, entre otros.

Figura 1. Catálogo de productos y servicios de la ASPB (2014)

Sistemas de información

1. Sistema de información sobre drogodependencias
2. Sistema de información de salud infantil y de salud sexual y reproductiva
3. Estadísticas de mortalidad y registros poblacionales
4. Sistema de información de lesiones por tráfico
5. Sistema de información de vigilancia y control alimentario
6. Sistema de información de la calidad del aire y otros vectores ambientales
7. Informe de salud y sistema integrado de información
8. Encuestas de salud

Vigilancia y control epidemiológico

9. Programa de prevención y control de la tuberculosis
10. Vigilancia del sida/VIH y las hepatitis
11. Vigilancia y control de las meningitis y la legionelosis
12. Vigilancia y control de otras enfermedades transmisibles
13. Vigilancia y control de brotes epidémicos
14. Vigilancia de la salud laboral

Vigilancia y control ambiental

15. Vigilancia y control de las aguas de consumo humano
16. Vigilancia y control del medio hídrico (aguas freáticas y litorales)
17. Vigilancia y control de instalaciones de riesgo de legionella
18. Vigilancia y control de actividades de riesgo sanitario (ESP, pírching y tatuajes...)

Vigilancia y control de alimentos y establecimientos alimentarios

19. Vigilancia y control sanitario de los mercados centrales
20. Vigilancia y control sanitario del Matadero
21. Vigilancia y control sanitario de industrias alimentarias
22. Vigilancia y control sanitario de establecimientos minoristas y mercados
23. Vigilancia y control sanitario de establecimientos de restauración

Vigilancia y control de plagas urbanas

24. Vigilancia y control ambiental de plagas en vía pública y alcantarillado
25. Vigilancia y control ambiental de plagas en edificios municipales
26. Vigilancia y control de riesgos asociados a aves salvajes urbanas (palomas, cotorras...)

Laboratorio de Salud Pública

27. Control analítico de los alimentos
28. Control analítico de las aguas de consumo
29. Control analítico ambiental
30. Control analítico de soporte a la investigación epidemiológica
31. Preparaciones farmacológicas

Prevención y promoción de la salud

32. Programa de cribado de cáncer de mama
33. Plan de vacunación continuada y Centro Regional de Vacunas
34. Promoción de la salud en la escuela
35. Intervención integral de salud en los barrios
36. Intervenciones en las empresas
37. Intervenciones orientadas a poblaciones específicas

Atención a las drogodependencias

38. Programa de orientación sobre drogas para adolescentes y familias
39. Programas de tratamiento en centros propios
40. Programas de reducción de daños en los CAS
41. Programas comunitarios de reducción de daños

Autoridad y administración sanitaria

42. Investigación y control de alertas, denuncias e incidencias
43. Autorizaciones y registros sanitarios
44. Actuaciones derivadas del control oficial
45. Información, asesoramiento y respuesta a peticiones en Protección de la Salud

Proyectos externos

46. Según proyecto y contrato

Investigación y docencia

47. Según proyecto y programa

Actividad de investigación

La ASPB es una de las instituciones de salud pública pioneras en el desarrollo de la investigación de salud pública. Es gracias al impulso continuado desde los diferentes ámbitos de la organización así como a la existencia de una colaboración transversal temática más allá de la estructura organizativa, que se puede investigar en la ASPB.

En este informe, la actividad de investigación en la ASPB se organiza según cinco grandes áreas temáticas basadas en las áreas que se utilizaron en los anteriores informes sobre la investigación y son:

- Determinantes de salud
- Problemas de salud
- Desigualdades en salud
- Políticas sanitarias, servicios sanitarios y servicios a la comunidad
- Salud Internacional, inmigración y enfermedades emergentes

Estas grandes áreas se verán ampliamente desarrolladas en este capítulo: primero separando lo que son las principales líneas de investigación dentro de cada gran área, y después subdividiendo cada línea en las sublíneas que la conforman. Cabe señalar que la colaboración entre diversas áreas y líneas hace difícil, en ocasiones, la clasificación de determinados proyectos y las correspondientes publicaciones en una única área, pero para evitar duplicaciones se ha optado por el área más estrechamente implicada en la línea de investigación del equipo de dirección del proyecto.

Dentro de cada sublínea de investigación se organiza la información de los años 2013 y 2014. En primer lugar, se presentan los proyectos científicos que se han llevado a cabo estos dos años, al margen de la fecha de adjudicación. De todos estos proyectos se detalla el investigador/a principal, el título, la entidad financiadora y el periodo de vigencia. A continuación se detallan las publicaciones en revistas indexadas, que incluyen todos aquellos artículos originales y publicaciones que se puedan consultar y obtener en PubMed, independientemente del idioma de publicación y del factor de impacto. Las publicaciones se han listado por orden alfabético independientemente del año de publicación.

Encontramos una tercera categoría que incluye otras publicaciones, donde se listan aquellas que, a pesar de no estar indexadas en PubMed, son un vehículo útil de los resultados de investigación de la ASPB, además de capítulos de libro escritos íntegra o parcialmente por investigadores de la ASPB. No se han incluido sin embargo, las comunicaciones ni los libros de ponencias en congresos, aunque la presencia de diferentes grupos de investigadores en Congresos, Jornadas y Reuniones de Sociedades Científicas de reconocido prestigio, es una constante, tanto en líneas muy consolidadas como en las más emergentes. Por último, se incorporan dos últimas categorías de clasificación que hacen referencia a tesis doctorales y tesinas, donde se incluyen las tesis y tesinas dirigidas por personas de la ASPB y realizadas dentro del periodo mencionado y, por otro lado Premios y otros.

Todo este conjunto de información se sintetiza en gráficos que ponen en evidencia cómo ha evolucionado la producción científica de manera global y, más detalladamente, por áreas temáticas (ver Anexo 1).

1 Área de Determinantes de Salud

Líneas de investigación

El Área de Determinantes de Salud agrupa tres líneas principales de investigación. La primera corresponde a la identificación de aquellos factores determinantes para la adopción de comportamientos de riesgo asociados a los estilos de vida (hábitos tóxicos, actividad física, hábitos alimentarios). La segunda, los determinantes de la salud según los grupos de edad. Y la tercera, el estudio y el control de aquellos factores ambientales determinantes para la salud de la población (agua, aire, zoonosis,...), la higiene y la seguridad de los alimentos.

Comportamientos y estilos de vida

Objetivos estratégicos

- Estudio de los principales factores de riesgo en relación con los estilos de vida, como son el tabaco, el abuso de sustancias psicoactivas como el alcohol y las drogas no institucionalizadas, los hábitos alimentarios y la actividad física, con la finalidad de identificar tendencias y analizar los factores ambientales y conductuales asociados, que permitan diseñar las intervenciones preventivas correspondientes.
- Evaluación de la reducción de las consecuencias adversas al consumo de sustancias.
- Disposición de los programas / estrategias para individuos de riesgo en el consumo de sustancias, identificados en la escuela, en la comunidad y en la red asistencial.
- Análisis de factores de riesgo de VIH y hepatitis C en consumidores de sustancias por vía parenteral.
- Análisis de las características y evolución de la población consumidora de sustancias psicoactivas de Barcelona.
- Diseño de intervenciones de prevención primaria de los factores de riesgo asociados a los estilos de vida, dirigidas al entorno y a los factores predisponentes, facilitadores y reforzadores de los comportamientos de riesgo.

Determinantes de salud según los grupos de edad

Objetivos estratégicos

- Estudio de los determinantes de la salud teniendo en cuenta los grupos de edad.

Salud ambiental, higiene y seguridad de los alimentos

Objetivos estratégicos

- Respuesta fiable y rápida a las demandas analíticas del agua, el aire, el tratamiento de alimentos, así como cualquier anomalía detectada en relación con los animales en Barcelona, y garantizar su calidad analítica.
- Profundización en el estudio de enteropatógenos en aguas y alimentos.
- Identificación de los efectos de la contaminación ambiental sobre la salud poblacional, incluyendo el humo del tabaco y los diversos contaminantes atmosféricos.

2 Área de Problemas de Salud

Líneas de investigación

El Área de investigación sobre problemas de salud engloba la línea de investigación sobre la salud laboral y el riesgo psicosocial, la investigación sobre algunas enfermedades transmisibles, sobre las lesiones por accidente y el cáncer.

Una área importante es la identificación de los factores de riesgo psicosocial relacionados con el estado de salud en diferentes colectivos de trabajadores y trabajadoras, y el análisis de la posible interacción entre la salud mental, los factores de riesgo psicosocial y el ámbito laboral.

La investigación en enfermedades transmisibles se estimuló el año 1986, coincidiendo con el impulso al sistema de declaración obligatoria de determinadas enfermedades (particularmente VIH / SIDA, tuberculosis, enfermedad meningocócica, enfermedades importadas, etc.). Bajo este epígrafe se estudia y se realiza la gestión de los brotes epidémicos, las actuaciones comunitarias con relación al Plan de Vacunación y todo un conjunto de enfermedades transmisibles que se agrupan bajo la denominación de otras enfermedades transmisibles (Haemophilus Influenzae, enfermedad meningocócica, etc.).

Por último, e integrando las acciones realizadas por organizaciones comunitarias a través de subvenciones y las realizadas con recursos propios, encontramos, dentro de los problemas de salud, las lesiones causadas por accidentes. Más recientemente se ha retomado la investigación en torno al cáncer, vinculada al reforzamiento de las actividades de información y de prevención primaria y secundaria.

Salud laboral y riesgo psicosocial del trabajo

Objetivos estratégicos

- Análisis de la relación entre el trabajo y la salud.
- Análisis de las desigualdades de género en salud relacionadas con el trabajo.
- Estudio del riesgo psicosocial del trabajo.

Enfermedades transmisibles

Objetivos estratégicos

- Diseño y evaluación de intervenciones para prevenir la adopción de comportamientos de riesgo respecto a nuevos casos de determinadas enfermedades, particularmente las de declaración obligatoria.
- Validez y exhaustividad de los sistemas de monitorización de la cobertura vacunal.
- Evaluación de los determinantes del cumplimiento del calendario vacunal.
- Estudio de la relación VIH/SIDA-tuberculosis-toxicomanías y las implicaciones para su control.
- Coordinación del "Programa de prevención y control de la tuberculosis en la ciudad de Barcelona" y del "Programa SIDA".
- Coordinación de la Unidad Temática de Investigación en Tuberculosis, que comprende la coordinación de varios proyectos de investigación que engloban aspectos epidemiológicos, clínicos y microbiológicos de esta enfermedad.
- Desarrollo de sistemas de medida de la evolución de la tuberculosis y de la adherencia y cumplimiento de su tratamiento.
- Identificación de las medidas de control más útiles y de los protocolos de investigación más adecuados en caso de brote epidémico.

Lesiones por causas externas Cáncer

Objetivos estratégicos

- Profundización en la epidemiología de los accidentes y las lesiones y de sus principales determinantes, especialmente en cuanto a las lesiones de tráfico y las del ámbito doméstico.
- Evaluación del impacto de las intervenciones de prevención primaria y secundaria en las tendencias de la accidentalidad y de su impacto en salud.
- Desarrollo, consolidación y gestión de fuentes y sistemas de información, así como instrumentos de medida útiles para el registro de los accidentes de tráfico en la ciudad de Barcelona.
- Realización de estudios prospectivos para conocer factores asociados a la aparición de lesiones.
- Colaboración en la evaluación de la calidad asistencial y rehabilitadora a los lesionados.

Objetivos estratégicos

- Profundización en la epidemiología del cáncer y de sus principales determinantes en la ciudad.
- Evaluación del impacto de las intervenciones de prevención primaria y secundaria en las tendencias del cáncer.
- Diseño y seguimiento del programa de cáncer de mama.

3 Área de Desigualdades en Salud

Líneas de Investigación

En el marco de la innovación en las políticas de salud pública orientadas a la reducción de las desigualdades sociales en la salud, se trabaja fundamentalmente en el estudio de las desigualdades socioeconómicas, tanto en Barcelona como en otras regiones y países. También se analizan las desigualdades en la salud según género y se profundiza en el estudio de la interacción entre el género, los roles familiares, la situación laboral y la clase social. El estudio de las desigualdades geográficas en áreas pequeñas es otra área a destacar.

Además, la salud sexual y reproductiva es una línea de investigación en torno a la cual se orientan diversos estudios sobre las desigualdades.

Desigualdades de género

Objetivos estratégicos

- Estudio de las desigualdades en salud según género derivadas al desigual poder que tienen los hombres y las mujeres: descripción, causas de las mismas y evaluación de las intervenciones.
- Estudio de las desigualdades respecto al rol familiar y la situación laboral según el sexo.

Desigualdades socioeconómicas y geográficas

Objetivos estratégicos

- Determinación del papel de las desigualdades a nivel político, sociocultural y económico tanto en el desarrollo de enfermedades como en la percepción de la salud.
- Estudio de las desigualdades según la clase social en la mortalidad, la morbilidad y la salud percibida y en la evolución de las mismas.
- Determinación del papel de las desigualdades geográficas (el distrito, barrio o la sección censal de residencia) en la percepción de la salud, la morbilidad y la mortalidad.

Salud sexual y reproductiva

Objetivos estratégicos

- Diseño de un plan de actuaciones de salud comunitaria dirigido a poblaciones específicas en situación de especial vulnerabilidad, como sería el caso de mujeres en edad reproductiva, las mujeres gestantes, los recién nacidos y los niños y niñas.
- Análisis de factores relacionados con el control del embarazo, el parto y el puerperio (bajo peso al nacer, prematuridad, embarazo adolescente, control del embarazo, etc.).
- Análisis de las desigualdades en salud sexual y reproductiva.
- Detección precoz, estudio y fomento del registro de defectos congénitos de los recién nacidos.

4 Área de Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y Servicios a la Comunidad

Líneas de investigación

Esta área de investigación se focaliza en la colaboración con los diversos ámbitos asistenciales de la ciudad, especialmente en cuanto a los servicios a la comunidad: servicios hospitalarios, atención primaria y atención a drogodependencias.

Objetivos estratégicos

- Análisis de la efectividad de determinadas medidas preventivas realizadas desde la atención primaria.
- Diseño de estrategias de intervención, en diferentes ámbitos, dirigidas a la atención a las drogodependencias: territorialización, política de disminución de riesgo, protocolos de colaboración con instituciones y programas, evaluación de la efectividad de las intervenciones breves, etc.
- Evaluación de la efectividad de la red asistencial para la atención a las drogodependencias.
- La monitorización de la situación de salud en la ciudad de Barcelona a través de la realización de encuestas de salud, el informe de salud anual, el análisis de las estadísticas vitales, la producción anual de indicadores por Áreas Básicas de Salud y por sectores sanitarios, entre otros.
- Evaluación de la gestión en salud pública.

5 Área de Salud Internacional, Inmigración y Enfermedades Emergentes

Líneas de investigación

Bajo este epígrafe se incluye la investigación orientada al estudio de todas aquellas enfermedades importadas (inmigrantes, cooperantes, viajeros), así como de la situación de salud de los inmigrantes en la ciudad. También incluye proyectos de investigación desarrollados en países de renta baja.

Objetivos estratégicos

- Evaluación de las necesidades prioritarias de salud en ciertas áreas y países de renta baja, campos de refugiados, etc.
- Estudio de las características diferenciales de enfermedades como tuberculosis, VIH / Sida, en inmigrantes extranjeros que residen en el área de Barcelona.
- Descripción y control de enfermedades importadas (inmigrantes, cooperantes, viajeros, etc.).
- Estudio de la epidemiología de las enfermedades emergentes en Barcelona.

Actividad de docencia

La ASPB organiza y participa en un gran número de cursos y mantiene colaboraciones con diferentes instituciones académicas, lo que configura una amplia oferta docente propia, especialmente de posgrado, tanto de doctorado como de máster.

Dentro de la ASPB hay una continua formación de investigadores que trabajan en proyectos de investigación, así como de alumnos en prácticas de diferentes asignaturas relacionadas con la Salud Pública. Además, desde el año 2005 y, mediante un convenio de colaboración, la ASPB es un dispositivo de docencia de la Unidad Docente de Medicina Preventiva y Salud Pública (MP y SP). Inicialmente el dispositivo estaba formado por la ASPB, el Departamento de Salud de la Generalitat de Cataluña, el Instituto Municipal de Asistencia Sanitaria, el Instituto de Prestaciones de Asistencia Médica al Personal Municipal y la Universitat Pompeu Fabra. El año 2014 se firmó un nuevo convenio para actualizar las condiciones de la Unidad Docente, formando parte de la Unidad Docente en la actualidad, la ASPB, el Parc de Salut Mar, la Universitat Pompeu Fabra y el Centro de Investigación en Epidemiología Ambiental. Como dispositivo, la ASPB participa en la formación de especialistas en Medicina Preventiva y Salud Pública en el sistema de formación MIR del Sistema Nacional de Salud, acogiendo a los estudiantes durante su rotación. La rotación en la ASPB se hace durante 12 meses repartidos en módulos de 4 meses y en rotaciones por tres servicios. Los servicios implicados directamente en la formación de los MIR de MP y SP son: Epidemiología, Sistemas de Información Sanitaria, Evaluación y Métodos de Intervención, Programas e Intervenciones Preventivas, Salud Comunitaria y Prevención y Atención a las Drogodependencias.

Un convenio firmado con la Universidad Pompeu Fabra facilita la colaboración entre ambas instituciones en el desarrollo del Máster de Salud Pública. Así, la ASPB participa en el consejo de dirección y coordinación y en el consejo académico, además de participar en la docencia de varias asignaturas (siendo varios profesionales de la ASPB profesores asociados de la UPF). El convenio también menciona como la ASPB dispone de 4 becas cada año para facilitar que 4 personas puedan estudiar el máster, dando preferencia a los trabajadores/as o investigadores/as en formación de la ASPB.

El convenio de colaboración entre la ASPB y la Universidad Johns Hopkins de Estados Unidos facilita que, el último trimestre de cada año, se desarrolle el "Johns Hopkins Fall Institute In Health Policy and Management" que ofrece cursos de interés para los trabajadores y trabajadoras de salud pública. Los cursos son en inglés y se imparten por profesorado de la Universidad Johns Hopkins y también por profesorado tanto de la ASPB como de la Universidad Pompeu Fabra. Fruto de este convenio, varios profesionales de la ASPB son profesores asociados de la Universidad Johns Hopkins.

Los diferentes cursos realizados por profesionales de la ASPB durante los años 2013 y 2014 se presentan en el cuadro 3. Se han estructurado según la dirección y la docencia de cursos de formación universitaria, colaboraciones y convenios de prácticas y cursos en ciclos formativos. En cuanto a la docencia de formación universitaria hay que señalar que se ha colaborado con la Universidad Pompeu Fabra, la Universidad Autònoma de Barcelona, la Universidad de Barcelona y la Universitat Ramon Llull.

Cuadros, gráficos y tablas

Cuadro 1. Grupos de investigación del CIBER de Epidemiología y Salud Pública que pertenecen a la ASPB (página 6)

Cuadro 2. Grupos de investigación del Instituto de Investigación Biomédica Sant Pau (IIB Sant Pau) que pertenecen a la ASPB (página 6)

Cuadro 3. Actividades de docencia de la ASPB (página 38)

Cuadro 4. Indicadores de docencia, 2008-2014 (página 39)

Tabla 1. Producción científica por áreas de investigación, 2006-2014 (página 41)

Gráfico 1. Evolución de la producción científica (proyectos), 2006-2014 (página 42)

Gráfico 2. Evolución de la producción científica (publicaciones), 2006-2014 (página 42)

Gráfico 3. Proyectos de nueva adjudicación por área de investigación, 2006-2014 (página 43)

Gráfico 4. Ingresos para los proyectos de nueva adjudicación, 2006-2014 (página 43)

Gráfico 5. Ingresos para los proyectos de nueva adjudicación según las entidades financiadoras, 2011-2014 (página 43)

Tabla 2. Producción científica del Área de Determinantes de Salud, 2006-2014 (página 44)

Tabla 3. Producción científica del Área de Problemas de Salud, 2006-2014 (página 45)

Tabla 4. Producción científica del Área de Problemas de Salud, 2006-2014 (continuación) (página 46)

Tabla 5. Producción científica del Área de Desigualdades en Salud, 2006-2014 (página 46)

Tabla 6. Producción científica del Área de Políticas Sanitarias, Servicios sanitarios y de la Comunidad, 2006-2014 (página 47)

Tabla 7. Producción científica del Área de Salud Internacional, Inmigración y Enfermedades Emergentes, 2006-2014 (página 47)

Gráfico 6. Artículos publicados en revistas indexadas por áreas de investigación, 2006-2014 (página 47)

Gráfico 7. Otras publicaciones por áreas de investigación, 2006-2014 (página 47)

The scientific perspective at the ASPB

The Public Health Agency of Barcelona (ASPB), apart from providing support to the local health authority, plays an important role in the areas of health protection and promotion, the monitoring of public health and treatment for people with drug dependence. Its main functions are to be aware of the health status of the general population and its main determinants, to develop policies to improve people's health and to guarantee the provision of public health services.

The ASPB's mission is to take care of the health of residents and visitors to Barcelona, through:

- Knowledge of the population's state of health and the factors that determine it;
- Development of policies to maintain and improve the population's health;
- A guarantee to provide services in the public health field, taking overall responsibility for those actions necessary for the exercise of the health authority in the city.

The ASPB aspires to contribute to the health of the population not only through promotion of "good practice" in public health, including evidence-based action and evaluation, but also through research and training undertaken in collaboration with academic institutions. It also aims to strengthen the leadership of intersectorial action on health in Barcelona, in interaction with other institutions and organisations in the city, able to contribute to its purposes, and is thus always seeking the most appropriate ways to fulfil this mission.

The ASPB's vision for the future is of a benchmark organisation in management and innovation in public health, with recognised leadership. It aspires to excellence in its services by integrating the best practice in public health through evaluation and the search for total quality.

Research, understood as the set of systematic processes that seek to generate new knowledge that can be generalised, is one of the ASPB's key activities. It is, therefore, an essential element for

supporting good professional practice, through the introduction of innovations as a mediator, and this is encapsulated in the culture of close relations between research, innovation and the ASPB's service. In turn, this professional practice is structured around the ASPB's catalogue of products and services (Figure 1), and integrates the concepts of:

- evidence-based public health;
- introduction of innovations;
- ongoing evaluation, internal and external;
- dissemination of new knowledge and
- regular reviews of the services portfolio adding new products and services.

In this sense, the ASPB constitutes a privileged setting for carrying out research activities closely linked to public health and for community-oriented actions developed from within it.

Purpose of the scientific report

The purpose of this report is to present a structured summary of the main research and teaching projects carried out by the ASPB over the last two years (2013- 2014). The report also describes the different teaching products that have been consolidated based on research activities and the practice of public health in its many forms. This report aims to bring up to date the ongoing series of reports started several years ago and which encompass the main results of research and teaching since 1997. The document is structured in five main sections:

- How research is organised.
- Subjects areas and lines of research.
- Projects funded.
- Scientific production.
- Teaching and training activities.

A summary of the main contributions during the last two years in each of these areas is given below.

How research is organised

Research and teaching activities are the responsibility of the Research and Teaching

Board which is an overall management board. To carry out its functions, the Research and Teaching Board enjoys especially close participation with a Research and Training Committee as well as the Resources Board, through which it manages aspects related to contracts, grants, financial management, legal advice, logistics and informatics services. It should be highlighted that the department of communication provides crucial support for the different aspects of the research being conducted within our organisation.

Subjects areas and lines of research

The different research groups and lines of research have become consolidated around the catalogue of specific services provided by the ASPB and which have, until now, constituted the framework for the development of most of the research projects implemented. Moreover, collaboration has increased in a number of different disciplines far beyond purely formal organisational structures and has made it possible to incorporate technical staff with complementary profiles while expanding the multidisciplinary approach of public-health research (see list of researchers in Annex 2).

This collaboration allows the activity of research to be structured into several areas, making up a set of specialised skills and research and training products which are the basis of the competitiveness and scientific excellence of our organisation. The five major subject areas are very similar to those presented in the previous report and are as follows:

- Health Determinants.
- Health Problems.
- Inequalities in Health.
- Health Policies, Healthcare Services and Services to the Community.
- International Health, Immigration and Emerging Diseases.

In turn, each of these areas is divided into different specialised research lines and sublines. It should be noted that each of these areas, lines and sublines includes its own complementary approaches to the

different public health disciplines, including epidemiology, information systems, analytical methods, and evaluation of preventive interventions and health promotion. Additionally, the various lines often refer to specific community spheres, such as the workplace, the educational world, the health and social services, civil associations, and road safety.

The year 2006 saw the launch of the networked biomedical centres Centros de Investigación Biomédica en Red (CIBER) in Spain, one of these being the Epidemiology and Public Health CIBER (CIBERESP) which currently consists of 48 research groups from different centres, with three of them from the ASPB (see chart 1 and the list of researchers in Annexes 2 and 3).

In addition, the ASPB is a research group belonging to the Thematic Network of Cooperative Research in Health (RETICS), specifically it belongs to the Network of Addictive disorders (RTA).

The ASPB is also part of the Sant Pau Biomedical Research Institute (IIB Sant Pau), Health Research Institute by the Ministry of Science and Innovation, along with nine other institutions in the city. The ASPB is involved with five research groups that are within the subject area of epidemiology, public health and health services, as shown in Chart 2.

Projects funded

In the reference period covered by this report, a total of 11 new research projects have received funding, with an annual average of 23 active projects (see Table 1 and Figures 1-3 of Annex 1). The distribution by subject area of the projects is summarised in Figure 3 of Annex 1, and shows that the most active areas are Health Problems (especially communicable diseases), Determinants of Health (especially drugs and alcohol), and Health Inequalities.

The financing of projects active in the years 2013-2014 has represented a total sum of nearly four hundred thousand euros, similar to the 2012 annual amounts (see Figures 4-5 of Annex 1).

Scientific production

In the period 2013-2014 a total of 201 scientific papers were published in indexed scientific journals. By thematic line, we observe that the lines and areas that generated most publications were those related to Health Problems (especially communicable diseases), Health Inequalities and Health Determinants (mainly drugs and alcohol) and. Annex 1 also details information for each of the thematic lines and sublines (see Tables 1 to 8 and Figures 6-7).

Teaching and training activities

Many of the different projects funded have enabled the training of researchers, especially those in pre-doctoral training. In the 2013-2014 period, 22 researchers have been trained (see the list of researchers in training in Annex 3). The training received has enabled the completion of doctoral theses and masters theses in several cases. Some of the researchers currently in training still form part of the ASPB while others have joined other organisations.

The ASPB's teaching programs are presented in a specific section of this report. It is worth highlighting the "Fall Institute of Health Policy and Management" of the Johns Hopkins University, Baltimore, United States of America, held in Barcelona, and also the fact that ASPB professionals are permitted to make short-term stays in Baltimore. Also, thanks to the cooperation agreement with the Pompeu Fabra University, the ASPB is involved in the Management and Coordination Board of the Master's Degree in Public Health. Moreover, ASPB professionals are involved in teaching various subjects in the Master's degree.

The agreement also stipulates the availability of 4 scholarships per year for ASPB personnel to study the Master's degree, with preference for those ASPB workers or researchers in training.

In 2014 ASPB signed a collaboration agreement with the Institute of Continuing Education (IDEC) and the Health Department of the Generalitat de Catalunya for the joint implementation of the Postgraduate Diploma in Public Health. The ASPB is involved in teaching various subjects and the academic leadership.

Moreover, since 2005, the ASPB forms part of the 'Parc de Salut Mar-UPF-ASPB' Teaching Unit for trainee-doctors specialising in Preventive Medicine and Public Health.

In addition, the ASPB maintains multiple collaboration agreements with other entities and universities. It has agreements with the Faculty of Veterinary Medicine, Psychology and Medicine at the UAB, the Faculty of Chemistry and Psychology at the UB, the CSIC and also with various higher education institutes for practical training of students, among others.

Figure 1. Catalogue of products and services of the ASPB (2014)

Information Systems

1. Information system on drug dependence
2. Information system on reproductive health and children's health
3. Vital statistics and population records
4. Information system on injuries from traffic
5. Information system on food control
6. Information system on air quality and other environmental vectors
7. Health report and integrated health-information system
8. Health surveys

Epidemiological surveillance and control

9. Tuberculosis prevention and control program
10. Surveillance of AIDS/HIV and hepatitis
11. Surveillance and control of meningitis and Legionnaire's disease
12. Surveillance and control of other communicable diseases
13. Surveillance and control of epidemic outbreaks
14. Surveillance of occupational health

Environmental surveillance and control

15. Surveillance and control of water for human consumption
16. Surveillance and control of the water resources (groundwater and coastal waters)
17. Surveillance and control of installations with risk of Legionnaire's disease
18. Surveillance and control of activities involving health risks (pesticide establishments and services, piercing and tattoo establishments, etc.)

Surveillance and control of food and food establishments

19. Health surveillance and control of central markets
20. Health surveillance and control of the slaughterhouse
21. Health surveillance and control of food industries
22. Health surveillance and control of retail establishments and municipal markets
23. Health surveillance and control of restaurants and cafeterias

Surveillance and control of urban pests

24. Surveillance and control of wild birds in the city
25. Surveillance and control of pests in public places and the sewer system
26. Surveillance and control of pests in municipal buildings

Public Health Laboratory

27. Analytical control of food
28. Analytical control of drinking water
29. Analytical control of the environment
30. Analytical support for epidemiological research
31. Pharmacological preparations

Disease prevention and health promotion

32. Breast-cancer screening program
33. Continuous vaccination plan and Regional Vaccine Center
34. Health promotion in schools
35. Neighborhood community health interventions
36. Interventions in companies
37. Interventions in specific populations

Care for patients with drug dependence

38. Drug information program for teens and families
39. Treatment programs at specialized centers
40. Programs to reduce risks at social and treatment centers
41. Programs to reduce risks in the community

Health authority and administration

42. Investigation and control of alerts and complaints
43. Health registries and authorisations
44. Actions deriving from official control
45. Information, advice and response to health protection requests

External Projects

46. According to project and contract

Research and teaching

47. According to project and program

Research activity

The ASPB is one of the pioneering public health institutions in developing public health research. This is made possible by the unremitting drive of the organisation's different areas and also due to the existence of thematic collaboration that cuts across and beyond any organisational structure.

In this report, research activity at the ASPB is organised into five major subject areas based on the areas that were used in previous reports on research. These areas are:

- Health Determinants.
- Health Problems.
- Inequalities in Health.
- Health Policies, Healthcare Services and Services to the Community.
- International Health, Immigration and Emerging Diseases.

These major areas will be extensively developed in this chapter, first by indicating the many research lines within each major area and then subdividing each line into its specific sublines. It should be noted that the collaboration between different areas and lines sometimes makes it difficult to assign certain projects and associated publications to a single area, but, to avoid duplication, the area most closely involved in the research line of the project management team was chosen.

The information on the years 2013 and 2014 is organised within each research subline. Presented first are the scientific projects that were active during these two years. For all these projects, the details given are the principal investigator, the title, the funding body and the period. Next, publications in indexed journals are listed, including all original articles and publications that can be consulted or obtained via PubMed, regardless of the language of publication and impact factor. The publications are listed in alphabetical order.

A third category includes other publications, listing those that despite not being indexed in PubMed, are still a useful vehicle for communicating ASPB research results, plus book chapters written fully or partly by researchers at the ASPB. Communications and papers presented at congresses have not been included, although the presence of different groups of researchers at Congresses, Conferences and Meetings of Scientific Societies of prestige, is a constant, in both well consolidated lines and in emerging ones. Two further categories cover Master's and Doctoral theses, including theses directed and produced within the aforementioned period and lastly, awards/prizes, etc. All this information is summarised in figures and tables that chart the evolution of scientific production overall and, in greater detail, by subject area (see Annex 1).

1 Health Determinants Area

Research lines

The Health Determinants Area groups together three main lines of research. The first corresponds to the identification of determining factors for the adoption of high-risk behaviours associated with lifestyle (toxic habits, physical activity, dietary habits). The second corresponds to health determinants according to age groups. And the third, to the study and control of those environmental factors that determine the population's health (water, air, zoonoses, etc.), as well as hygiene and food safety.

Behaviours and Lifestyles

Strategic objectives

- To study the main risk factors related to lifestyles, such as smoking, abuse of psychoactive substances such as alcohol and non-institutionalised drugs, dietary habits and physical activity, with the aim of identifying trends and to analyse the associated environmental and behavioural factors in order to design preventive interventions.
- To assess the reduction of adverse consequences of substance consumption.
- To provide programs / strategies for individuals at risk of substance abuse who are identified at school, in the community or through the healthcare network.
- To analyse risk factors for HIV and hepatitis C in injecting drug users.
- To analyse the characteristics and evolution of the population of consumers of psychoactive substances in Barcelona.
- To design interventions for primary prevention of risk factors associated with lifestyles by targetting environmental and other factors that predispose, facilitate or reinforce risk behaviours.

Determinants of health according to age groups

Strategic objectives

- To study the determinants of health, taking age groups into account.

Environmental health, hygiene and food safety

Strategic objectives

- To provide a reliable and fast response to the demand for testing of water, air and food processing, as well as any abnormal situation detected in relation to animals in Barcelona, and to guarantee the quality of these analysis.
- To carry out in-depth studies of enteropathogens in food and water.
- To identify the effects of environmental pollution on population health, including tobacco smoke and various air pollutants.

2 Health Problems Area

Research lines

The Health Problems Area encompasses the lines of research into occupational health and psychosocial risk, certain infectious diseases, injuries caused by accidents and research into cancer.

An important area is the identification of risk factors related to the psychosocial health status of different groups of workers, and analysis of the possible interaction between mental health, psychosocial risk factors and the work sphere.

Research in infectious diseases received a strong impulse in 1986, coinciding with the implementation of the Notifiable Diseases system (making notification obligatory for HIV/AIDS, tuberculosis, meningococcal disease, imported diseases, etc.). This heading also covers the study and management of epidemic outbreaks, community actions related to the Vaccination Plan and the study of various contagious diseases grouped under the name of other communicable diseases (*Haemophilus influenzae*, meningococcal disease, etc.).

The Health Problems area also deals with accidents and injuries, integrating actions carried out by community organisations, whether through grants or self-financed. Finally, a recent incorporation to the area is Cancer research, mainly linked to providing more information and consolidating primary and secondary prevention actions.

Occupational Health and Psychosocial Risk Factors in the Workplace

Strategic objectives

- To analyse relationships between work and health.
- To analyse gender inequalities in health related with work.
- To study psychosocial risk factors in the workplace.

Infectious Diseases

Strategic objectives

- Design and evaluation of interventions to prevent the adoption of high-risk behaviors with regard to new cases of certain diseases, particularly those for which notification is mandatory.
- Validation and exhaustiveness of systems for monitoring vaccination coverage.
- Evaluation of determinants of compliance with the vaccination schedule.
- Study of the relationship between HIV/AIDS – tuberculosis – drug addictions and the implications for their control.
- Coordination of the Programme for the prevention and monitoring of tuberculosis in the city of Barcelona and the AIDS Program.
- Coordination of the Thematic Unit for Tuberculosis Research, which includes the coordination of several research projects encompassing epidemiological, clinical and microbiological aspects of this disease.
- The development of systems for measuring the evolution of tuberculosis and of treatment adherence and compliance.
- Identification of the most useful control measures and the most suitable research protocols in epidemic outbreaks.

Injuries from external causes Cancer

Strategic objectives

- In-depth research into the epidemiology of accidents and injuries and their main determinants, especially with relation to traffic injuries and domestic accidents.
- Evaluation of the impact of primary and secondary prevention actions on accident trends and their impact on health.
- Development, consolidation and management of information sources and systems as well as measurement tools useful for the registration of traffic injuries in the city of Barcelona.
- Carrying out of prospective studies to understand factors associated with the occurrence of injuries.
- Collaboration in assessing the quality of care and rehabilitation for injured people.

Strategic objectives

- In-depth research into cancer epidemiology and its main determinants in the city.
- Evaluation of the impact of primary and secondary prevention interventions on cancer trends.
- Design and monitoring of the breast cancer programme.

3 Health Inequalities Area

Research lines

Within the context of innovation in public health policies aimed at reducing social inequalities in health, the ASPB works fundamentally on the study of socioeconomic inequalities in health in Barcelona as well as other regions and countries. It also analyses inequalities in health by gender and carries out in-depth studies of the interaction between gender, family roles, employment status and social class. The study of geographical inequalities in small areas is another area to highlight.

Moreover, several studies on inequalities have arisen from the research line of sexual and reproductive health.

Gender Inequalities

Strategic objectives

- Study of the inequalities in health by gender derived from the unequal power that men and women have: description, causes and assessment of interventions.
- Study of inequalities related to family roles and employment status by sex.

Socioeconomic and Geographic Inequalities

Strategic objectives

- Determination of the role of political, social and economic inequalities both in the development of diseases and in health perception.
- The study of inequalities according to social class in mortality, morbidity and perceived health and their evolution.
- Determination of the role played by geographical inequalities (district, neighbourhood or census tract of residence) in health perception, morbidity and mortality.

Sexual and Reproductive Health

Strategic objectives

- To design a community-health action plan aimed at specific populations in a particularly vulnerable situation, such as women of reproductive age, pregnant women, newborns and children.
- To analyse factors related to pregnancy control, delivery and postnatal care (low birth weight, prematurity, adolescent pregnancy, etc.).
- To analyse inequalities in sexual and reproductive health.
- To ensure early detection, study and registration of congenital defects in newborns.

4 Health Policy, Health Services and Community Services Area

Research lines

This research area focuses on collaboration with various healthcare settings in the city, especially with regard to services to the community: hospital services, primary care and care for drug addiction.

Strategic Objectives

- Analysis of the effectiveness of preventive measures implemented from primary care.
- Design of intervention strategies, in different spheres, aimed at health care for drug addicts: territorialisation, harm reduction policies, protocols of cooperation with institutions and programmes, evaluation of the effectiveness of short-term interventions, etc.
- Evaluation of the effectiveness of health care support for drug addicts.
- Monitoring of the health situation in the city of Barcelona through health surveys, the annual health report, the analysis of vital statistics and the annual production of indicators for basic health areas and healthcare sectors, among others.
- Evaluation of public health management.

5 International Health, Immigration and Emerging Diseases Area

Research lines

This heading covers research oriented to the study of imported diseases (whether by migrants, aid workers, travellers, etc.), as well as the health situation of immigrants in the city. It also includes research projects carried out in low-income countries.

Strategic objectives

- Evaluation of priority health needs in certain areas and in low income countries, refugee camps, etc.
- Study of the differential characteristics of diseases such as tuberculosis and HIV/AIDS in foreign immigrants living in the Barcelona area.
- Description and control of imported diseases (migrants, aid workers, travellers, etc.).
- Study of the epidemiology of emerging diseases in Barcelona.

Teaching activity

The ASPB organises and participates in a large number of courses and maintains partnerships with various academic institutions, giving rise to a broad base of in-house teaching, especially post-graduate teaching, for doctoral and Master's degrees alike.

ASPB provides ongoing training not only for investigators working on research projects, but also for students undertaking practical work as part of different university courses related to public health. Moreover, since 2005, the ASPB forms part of the 'Parc de Salut Mar-UPF-ASPB' Teaching Unit for trainee-doctors specialising in Preventive Medicine and Public Health. Initially the collaborative agreement was between the Department of Health of the Generalitat de Catalunya, the Universitat Pompeu Fabra, the Institut Municipal d'Investigacions Mèdiques (IMIM), the Consortium 'Parc de Salut Mar' and the Institut de Prestacions d'Assistència Mèdica al Personal Municipal. In 2014 a new agreement was signed to update the conditions of the training unit. Are part of the training unit at present: the ASPB, the Parc de Salut Mar, the University Pompeu Fabra and the Center for Research in Environmental Epidemiology. As the ASPB forms part of this teaching unit, students come to the the Agency, for 12 months, during which they work for four months in three different Services. The Services directly involved in this process are: Epidemiology, Health Information Systems, Evaluation and Intervention Methods, Preventive Interventions and Programs, Community Health and Prevention and Care of Substance Abuse.

An agreement with the Pompeu Fabra University facilitates collaboration between the two institutions for the teaching of the Master's Degree in Public Health. Thus, the ASPB is involved in the Management and Coordination Board of the Master's Degree in Public Health, as well as in the teaching of several subjects (various ASPB professionals are associate professors of the UPF). The agreement also stipulates that the ASPB has four scholarships each year to help five people to study for their Master's degree, with preference given to ASPB workers and/ or researchers in training.

As the result of an agreement between the ASPB and the Johns Hopkins University in the United States, the "Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy and Management" is held in the last academic term each year, offering courses of interest for public health workers. The courses are in English and are taught by faculty members from the Johns Hopkins University, the ASPB and the Pompeu Fabra University. As a result of this agreement, several ASPB professionals hold the title of Associate Professor of the Johns Hopkins University.

The various courses taught by professionals from the ASPB during the years 2013 and 2014 are presented below in Chart 3. They are structured according to the coordination and teaching of university courses, collaborations and agreements for training cycles. With regard to university courses, it is worth highlighting that the ASPB has collaborated with the Pompeu Fabra University, the Autonomous University of Barcelona, the University of Barcelona and the Ramon Llull University.

Charts, graphs and tables

Chart 1. Groups of researchers of the ASPB belonging to the Epidemiology and Public Health CIBER (page 6)

Chart 2. Groups of researchers of the ASPB belonging to the Biomedical Research Institute Sant Pau (IB Sant Pau) (page 6)

Chart 3. Teaching activities at the ASPB (page 38)

Chart 4. Teaching indicators, 2008-2014 (page 39)

Table 1. Scientific production by main areas of research, 2006-2014 (page 41)

Figure 1. Evolution of scientific production (projects), 2006-2014 (page 42)

Figure 2. Evolution of scientific production (publications), 2006-2014 (page 42)

Figure 3. New projects receiving funding by research area, 2006-2014 (page 43)

Figure 4. Income for active projects, 2006-2014 (page 43)

Figure 5. Funding received for active projects by funding institution, 2011-2014 (page 43)

Table 2. Scientific production in the Health Determinants Area, 2006-2014 (page 44)

Table 3. Scientific production in the Health Problems Area, 2006-2014 (page 45)

Table 4. Scientific production in the Health Problems Area, 2006-2014 (continued) (page 46)

Table 5. Scientific production in the Health Inequalities Area, 2006-2014 (page 46)

Table 6. Scientific production in the Health Policy, Healthcare Services and Community Services Area, 2006-2014 (page 47)

Table 7. Scientific production in the International Health, Immigration and Emerging Diseases Area, 2006-2014 (page 47)

Figure 6. Articles published in journals indexed by research area, 2006-2014 (page 47)

Figure 7. Articles published in other publications by research areas, 2006-2014 (page 47)

R